

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a ti-
misoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentiméterre 4 lei, kötéseknél árendmény

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Munca element de ordine

de STAVRI CUNESCU

Directorul General al Muncii.

Acum când în lumea întreagă domnește haosul în concepțiile și activitățile economice și sociale — haosul în gânduri și în fapte; acum când unii — luați individual și chiar unele societăți organizate, par că au pierdut firul conducător, continuu și sigur, care să le îngăduie o firească propășire și se s'iesc în lupte sterpe; — acum mai mult ca oricând cuvântul ordine cu ideile de liniște și de propășire pe care le trezește în noi, ni se impune ca singură lozincă, ca singurul mijloc de a ne menține și țara și neamul.

Această ordine însă de care avem nevoie, nu trebuie să așteptăm să ne fie impusă; ea trebuie să isvorască din adâncul convingerilor noastre. Mai mult încă, ea trebuie să se regăsească în toate ideile noastre, în toate faptele noastre, în caracterul nostru însăși.

Nimic nu ne poate pregăti mai bine ca oamenii și ca cetățenii decât munca. Dacă ar fi să caut o întărire a celor ce v'au spus, ași putea-o găsi în învățăturile morale și religioase din toate vremurile. Aceste învățături consideră munca drept singurul rost al omului pe pământ. Îți vei câștiga pâinea de toate zilele în sudoarea frunții — spune, în pildă, și Sfânta noastră scriptură. Omul e pus în mijlocul naturii bogate, care ne cere să muncim pentru a-i culege roadele și a ne bucura de ea. Cunoaștem toți acest adevăr, sub forma unei înțelepciuni sau a unui proverb, — îl cunoaștem toți, suntem convingeți de el, — și cu toate acestea unii din noi nu-l aplicăm, ne purtăm ca și cum am fi încă în afara lui.

Dar nu despre acest adevăr vechi de când lumea vroesc să v' vorbesc astăzi, ci despre ceva mai aproape de noi, despre realitatea care ne înconjoară. Se pare că oamenii nu mai înțeleg această realitate și din această pricină nu se pot deprinde cu ea, sunt neliniștiți și ca indivizi și ca societate.

Realitatea este că tehnica a transformat lumea și că noi aceștia, care trăim astăzi, suntem prea aproape încă de aceste schimbări înfăptuite în scurt timp, și stăm în fața lor, ca să zic așa, uluiți.

Avem astăzi telefonie și televiziune, avem cinematograful, ne pambăim prin văzduh și prin fundul mării; putem astăzi fabrica într-o zi zece de mii de automobile sau îmbrăcămintea și încălțăminteă trebuitoare unei țări întregi.

Am prins în mrejele noastre toate energiile naturii: pământul cu înălimile lui și cu zăcămintele lui adânci, apa, vântul, — până și soarele cu lumina și căldura lui, — până și stelele, dela care lumina face mii de ani până să ne ajungă și care ne trimit niște raze cu lungimea de undă foarte mică, ce au fost descoperite acum în urmă. Astăzi întrebuițăm toate aceste energii după voința noastră.

Ei bine toate aceste cuceriri au transformat înfățișarea exterioară a lumii ce ne înconjoară și ne vor transforma în mod neîndoiel și pe noi oameii, ca mentalitate, ca activitate.

În fața acestei noi înfățișări a lumii, omenirea este în cazul omului din poveste care a dormit 100 de ani și care trezindu-se înțelege greu ce se petrece în jurul lui.

Noua înfățișare creiată de inteligența scripitoare a omului, îl copănește și îl cere imperios să se adapteze; instinctele, simțurile, obiceiurile lui însă, merg mai greu decât inteligența și cer răgaz pentru a se putea adapta, cer liniște.

Omenirea, sau cel puțin o parte din ea, se adap-

tează că în loc de a păstra această liniște trebuitoare oricărei adaptări, se infundă în teorii și formule economice sau sociale, care duc la încercări de realizări ce adesea nu reușesc, sau în sfârșit, la lupte crâncene între popor sau în mijlocul aceluiaș popor, care nimicește oamenii și realizările civilizației de până acum.

Se scapă din vedere, în patima acestor exagerări și lupte sterpe, că adaptarea prin violență este imposibilă, pentru că nu e logică, nu este rațională; violența înseamnă distrugere, pe când noi ne cucerim ale inteligenței care au transformat înfățișarea lumii, nu înseamnă decât înfăptuire și rănduială, atât materială cât și spirituală.

Limanul pentru popoarele cuprinse de svârcoțiri economice și sociale nu poate fi decât ordinea. Cu atât mai mult ordinea este trebuitoare la noi, unde înțelepciunea și cumințenia poporului nostru ne-a scutit de svârcoțiri violente. Cu cât vom fi mai pătrunși de necesitate ordinei și o vom realiza în fapt, cu atât vom putea trece mai ușor această perioadă de adaptare de la economia și socială temeinică și potrivită nevoilor și aspirațiilor neamului nostru.

Ordine și muncă, căci aceste două noțiuni sunt strâns legate una de alta, — munca fiind dealtfel principialul element care asigură ordinea.

Munca este elementul de ordine chiar numai prin simplul fapt că este făcută într'un anumit timp. Întrebuițarea timpului ajuns să fie astăzi o problemă socială, nu numai pentru muncitori, pentru care o înțeleaptă întrebuițare a timpului lor liber a fost cercetată și înfăptuită. Dar dacă din cele 24 ore ale zilei, luăm acele 8 trebuitoare alimentării și repaosului recreativ, mai rămân totuși 8 ore care trebuiesc întrebuițate. Cum? Muncind, intelectual sau manual, dar în chip rațional, ceiace produce o descărcare a energiei acumulate, un echilibru trupesc și sufleteș, — sau hoinărind și visând, ceiace produce destrăbălarea și pierzania, care duc adesea la răsvrățiri și turburări. Timpul întrebuițat pentru muncă este deci un câștig pentru ordine.

Munca este deasemeni un element de ordine prin mulțumirea sufletească pe care o produce lucrul creat. Acel care creiază sau desăvârșește un lucru, simte o înăltare, dar în acelaș timp cunoscând munca ce a depus, valorează lucrul, și e mai puțin dispus la violență distrugătoare. S'ar putea spune că lucrurile se petreceau astfel în vremurile patriarhale a vechilor noștri meșteșugari, dar că astăzi când muncă, în marea industrie mai ales, este împărțită, creația s'a mecanizat, s'a automatizat.

Ei bine, nu este așa. Simplitatea lucrului înfăptuit, pe cale intelectuală sau manuală, nu micșorează mulțumirea. Aduceți-vă aminte, de pildă, cazul când tăiați filele unei cărți noi cumpărate. Este o lucrare simplă, repetată, monotonă. Cu toate acestea, cu câtă mulțumire, după ce ați terminat tăiatul, pipăți cartea, o neteziți, aproape o mângâiați și o așezați pe masă.

Dar această obișnuință a automatismului nici nu se poate face la noi, unde nici munca intelectuală nu este încă împărțită, nici aceea manuală, cea mai mare parte a industriei noastre fiind mică și mijlocie.

Munca mai este un element de ordine și prin faptul că ea creiază bogății materiale, intelectuale și morale. Aceste bogății adunându-se prin munca disciplinată și continuă, înlesnesc buna stare ma-

terială și echilibrul intelectual și sufleteș al tuturor, ceiace asigură liniștea și ordinea.

Munca, în sfârșit, poate fi element de ordine prin organizarea științifică pe care a căpătat-o în timpurile din urmă. Atunci când vedem rezultatul surprinzător pe care-l are asupra cantității și calității produsului muncii noastre, faptul că facem o anumită mișcare într'un anumit timp, mișcare și timp în mod științific deci ordonat stabilite; atunci când vedem ce putem obține când în mod gândit, deci liniștit, ordonăm ce e mai mici gesturi în timpul muncii noastre; atunci ne putem mai bine da seama ce am putea obține dacă am păstra aceeași liniște gândită, dacă am fi tot atât de ordonați în treburile mari cari privesc raporturile dintre noi, cari privesc așezarea noastră economică și socială. Această organizare științifică, această tendință de ordonare pe care unii din noi o practică în treburile lor zilnice, trebuie să se reverse și în domeniul activității noastre sociale, domeniu care pentru mulți dintre noi este rezervat discursurilor și vorbărilor necontrolate.

Dacă strămoșii noștri puneau mai mare preț pe aceste discursuri; dacă romanii în forum și grecii în agora își făceau o fală din manifestarea sgomoțoasă a interesului lor pentru binele public; apoi nu trebuie să uităm că înfățișarea lumii care-i inconjura era alta decât acum. Viața era mai simplă, munca ce se cerea fiecăruia era mai puțină, loc era mai mult pentru oameni mai puțini. Astăzi, după cum spuneam, minia noastră a făcut cuceriri, — am putea spune că a învins natura, dacă n'ar fi misterul vieții care a rămas nepătruns; astăzi suntem mai mulți pe acelaș loc; astăzi avem alte cerinți trupesti și sufletești; astăzi am făcut noi înșine o altă lume inconjurătoare, care suntem obligați a o menține pentru a nu decădea, și pe care pentru a o menține trebuie să muncim fără preget.

Această muncă disciplinată și continuă este a poruncă neîndupăcată a epocii noastre de adaptare. Popoarele care au înțeles sunt mai înalte și mai prospere, — avem exemplele sub ochii noștri — și datorită noastră este să o înțelegem mai din vreme.

Dar pentru ca să poți îndepărta o asemenea muncă, se cere să fi anume format, astfel încât să nu ți se pară o povară, o pedeapsă, ci ceva de la sine înțeles și care poate fi chiar plăcut, — munca să isvorască din convingerile tale, din firea ta însuși.

Fără a face pe moralizatorii pretentioși și doctorali, trebuie să recunoaștem că noi, ca neam începem deabia să ne formăm în această direcție. Dacă celor mai în vârstă, cari au apucat alte vremuri, le vine poate mai greu, — în schimb toată atenția noastră trebuie să fie îndreptată asupra celor care vin după noi, asupra tineretului. Și nimic nu poate acționa mai bine asupra tineretului decât familia și școala.

Acțiunea familiei și a școlii pentru educarea și cultivarea tineretului, e cunoscută, am putea zice, decând lumea și ea stă la temelia menținerii societății moderne. Dar nu despre această acțiune a lor vroesc să v' reamintesc astăzi, ci despre aceia de formare a dorinței și voinței de a munci.

În această direcție, trebuie să o recunoaștem, noi suntem în familie nepăsători, în școală îngăduitori.

Suntem nepăsători în familie, pentru că nu ți nem să punem pe copii în această mică înjghebare socială care e familia, în aceeași situație în care vom trebui să se găsească mai târziu în societate ca cetățeni. În loc de a-i deprinde cu munca ordonată, continuă, strictă cu anumit timp din zi, noi căutăm să-i scutim cât mai mult de orice efortare, sub motivul că vor munci ei destul mai târziu în viață.

Cauzele acestei stări de fapt sunt două. În primul loc iubirea ce purtăm copiilor noștri. O iubire

râu înţeleasă însă şi care-şi are poate explicaţia în faptul că aşa ne-au iubit şi părinţii noştri, — da- că nu, în unele cazuri, ca o reacţiune, ca o răsbu- nare a aceluia care n'au fost îndestul de iubiţi de părinţii lor, sau căror viaţă nu le-a fost prea dar- nică. A doua cauză a acestei nepăsări, ar fi poate şi faptul că nu suntem noi înşine încă îndestul de pătrunşi de necesitatea muncii ordonate şi nu dăm exemplul, n'o practicăm.

Nu aşi vroi să se interpreteze într'un anumit fel acele ce spun şi să se creadă că aduc o învinuire familiei române că nu ar şti să-şi crească copil. Nu despre aceasta este vorba acum, ci despre ceva nou oarecum, despre munca ordonată cu care trebuie să ne învăţăm copiii. Nu cantitatea de muncă, nici eforturi inutile nu trebuie să le cerem, ci să-i în- vâţăm să facă o muncă cât de mică, dar în mod or- donat şi continuu; să le imprimăm aceste obicei- e le formăm firea.

În şcoală suntem îngăduitori, pentru că punem mai mult preţ pe inteligenţa înăscută a copilului, pe uşurinţa lui de a prinde noţiunile şi pe mulţimea de noţiuni adunate, — toate fapte care se pe- trec în afara şcolii şi care s'ar putea lipsi de ea, — şi nu ne dăm osteneala de a-i învăţa, sub ochii noştri şi cu ajutorul nostru, cum să muncească in- telektual în mod ordonat. Situaţia aceluia care în- tră în viaţă având numai cursul primar terminat şi care după câţiva timp au uitat totul precum şi acela a absolvenţilor de liceu care reuşesc la baca- laureat în proporţia de abia 40%, — sunt exempte pe care le avem sub ochii noştri. Iarăşi aşi dori să nu se creadă că aduc vre o învinuire, dar învăţarea muncii ordonate şi continue cere poate o efortare oarecum nouă pedagogică noastră, în privinţa că- reia trebuie să ne gândim serios. Într'acolo trebu- iesc îndreptate cercetările şi străduinţele reforma- torilor şcolare.

Când vedem căile pe care tinereţul nostru in- telektual sau nu, este încumetat să le ia, — căi în care nu găsim acea muncă ordonată şi continuă, — datorită noastră a tuturor este să-l punem pe calea adevărată.

De această datorie am început a fi pătrunşi, şi de aci toate iniţiativele, toate măsurile mai mult sau mai puţin obligatorii care se iau sunt pe cale să se ia, — şi care tind să dea o anumită îndrumare vieţii şi activităţii tinereţii.

Acetee înă nu sunt totul. Trebuie să sădăm înconvingerile noastre şi ale tinereţii în nevoia mun- cii într'o atmosferă de ordine, a muncii ordonate, pentru a ne asigura existenţa şi propăşirea ca po- por.

Să muncim ca să ordonăm, să ordonăm, ca să ne putem salva.

ROSSZ SZOKÁS.

- Az én apám olyan szörzszálhasogató.
- Miből gondold?
- Na hallod? Borbály...

★

Módosítani fogják
a kereskedelmi törvényt.

Bucureşti-ből jelentik: A törvényelőkészítő bizot- tóság megkezdte a kereskedelmi törvény módosítására vonatkozó munkálatait. A bizottság eddig a tör- vény 62. szakaszát vizsgálja felül, amelyek a keres- kedőkre, a kereskedelmi könyvek, a részvénytár- saságokra és a közkereseti társaságokra vonatkozó- lag tartalmazznak intézkedéseket. Miután a bizottság elvégzi a módosított szakaszok szövegezését, a tör- vény második részére kerül a sor. Október végéig előreláthatólag elvégzi a bizottság a munkát és a par- lamenti ülészek megkezdésekor az igazságügyi mi- niszter beterjeszti a módosított törvény tervezetét.

FEINSCHMECKER.

- Hat der Hund denn wirklich alles in der Speisekammer aufgefressen, Marie?
- Alles, nur den Hundekuchen nicht.

★

Nem vonatkozik a diófáburkolatu
butorokra a kiviteli tilalom.

A Monitorul Oficial szeptember 28-iki száma ki- rályi dekrétumot közöl, amely hivatkozással arra, hogy már korábban a diófának mindenféle formában való kivitelét beállították, ezeket a rendelkezéseket most úgy módosítja, hogy a nem diófából készült, de diófáburkolattal ellátott butorok exportját a rendelkezés a Monitorul Oficialban való megjelené- sétől számítva megengedi.

Ujabb magyarázó rendeletek a repülőbélyeg ügyében

Kihágást követ el, aki szabálytalanul jár el a felragasztott repülőbélyeg érvénytelenítése körül.

A Nemzeti Repülőalap legutóbb ismét több igen fontos rendeletet adott ki, melyek a repülőbélyegek lerovásának módját szabályozzák. E rendelkezések ismerete a közönség szempontjából feltétlenül szük- séges, mert a repülőbélyeg helytelen alkalmazása kihágásnak minősül és súlyos joghátrányokkal jár.

A lerótt bélyegek érvénytelenítése különösen fontos. Ha ugyanis olyan bélyegeket talál az ellenőrzés, amely szabályszerűen érvénytelenítve nincs, úgy tekint, mintha a fél bélyeglerovási köte- lezettségét elmulasztotta volna. Az érvénytelenítés- nek három módja van: a lebélyegzés, az elszakítás és a perforálás.

Váltókon a bélyegeket a „kibocsátó” aláírásával kell érvényteleníteni. Vagyis a kibocsátónak át kell írnia a bélyegét. Ha ezt a kibocsátó elmulasztja, ak- kor nemcsak ellene, hanem a forgatmányos és a vál- tóbirtokos ellen is kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel.

A számlákra, fizetési táblázatokra (borderou) lerovandó és két részből álló speciális repülőbélye- geket kell ragasztani úgy a számlatömbökre, mint magára a számlára, illetve fizetési táblázatra. A fel- ragasztás úgy történik, hogy a bélyegnek az a része, amelyen az országos címer van, a számlatömbre le- gyen felragasztva, míg a másik rész, — melyen az uralkodó képe van, magára a számlára vagy a bor- deroura kerül.

A látványossági jegyekre, szállító jegyekre, nyugtákra, vagy más olyan okmányokra ragasztandó bélyeg, amely jegyeket, vagy iratokat tömbből tép- nek ki, úgy érvénytelenítendő, hogy a jegy leszakítá- sa alkalmával a bélyeg is kettészakadjon, a bélyeg felső része ilyenkor a tömbön marad, az alsó rész pe- dig a leszakított iraton.

A szerződések bélyegeinek lerovása előreláthatóan sok vitára fog okot szolgáltatni. A munka-, szállítványozási, ellátási stb. szerződésekre vonatkozóan ugyanis az új rendelkezések felhívják a felek figyelmét arra, hogy az érvényben levő re- pülőbélyegtörvény rendelkezései szerint egyezrelékes bélyegtaxa alá esnek az összes írásbeli, vagy szóbeli olyan szerződések, amelyek bármilyen munka, szál- lítványozás, ellátás, vagy szállítás ügyében köt- tek meg. Hasonlóképpen bélyegzendők ezeknek a szer- ződéseknek írásban vagy szóban, akár egészükben, akár részben másokra való engedményezéséről szóló szerződések is.

Abban az esetben, ha a szerződéseket írásban kötötték meg, az egy ezreléket a szerződés megköté- se alkalmával kell leróni.

Abban az esetben azonban, ha csak szóbeli szer- ződés van, az egyezrelékes bélyeg számlára (fac- turára) kell felragasztani. Ennek következtében egy ilyen szerződés végrehajtásaképpen kibocsátott számlán azonkívül, hogy az előírt egy ezrelékes bé- lyeg felragasztandó, még külön egy ezrelékes bélye- get kell felragasztani, az utóbbit, mint a szóbeli szerződések illelétét, illetve annak írásbeli bizonyíté- kának bélyegét. Az ilyen számlán tehát összesen két ezrelék bélyeg alkalmazandó.

Ez a bélyeg megfelel a kincstári bélyegek taxái- nak is. A bélyegtörvény 14-ik szakaszának 13-ik pa-

ragrafusa, amely a rendes számlabélyegekre vonat- kozik, előírja a két ezrelékes kincstári bélyegét. Míg a bélyegtörvény 15-ik szakaszának 3-ik paragrafusa 1.40 százalékos bélyegért ír elő azokra a szerződésekre, amelyekről fentebb már szó volt.

A Nemzeti Repülőalap az UGIR megkeresésére október 15-ig határidőt ad arra mindenkinek, hogy az említett okmányokon az esetleg hiányzó bélyege- ket egészítsék ki.

A kiegészítés vagy úgy történik, hogy a szám- lákra felragasztják a hiányzó bélyegét, vagy pedig úgy, hogy kimutatást készítenek mindazokról az okmányokról, amelyeken nem volt bélyeg felragaszt- va és a kimutatásban feltüntetik a hiányzó bélyegek értékét. Ezeket az értékeket a kimutatásban összege- zik és az ennek megfelelő összeget a Nemzeti Bank- nál fizetik be a Nemzeti Alap javára.

Ennek a kimutatásnak másolatát, valamint a Nemzeti Bank nyugtáját be kell mutatni láttamozás végett a Nemzeti Alapnak.

Számlák repülőbélyeg ezreléke.

A harmadik rendelet, melyet a pénzügyminiszter adott ki az egyezrelékes számlabélyegek lerovásának módjáról szól. A rendelet szerint ezeket a bélyegeket eszentul nem lehet nyugta ellenében befizetni a pénz- ügyigazgatóságoknak, hanem a bélyegjegyek alakjá- ban kell felragasztani a számlára.

Bemutatás által való nyugta ellenében történő kifizetésnek csak abban az esetben van helye, ha a befizetendő taxa meghaladja a tízezer leit. Ha pél- dául olyan számláról van szó, amelynek értéke 12 millió ötszáz ezer leit, ennek egy ezrelékes taxája 12.500 lei. Ezt az összeget már a pénzügyigazgató- ságnál kell befizetni nyugta ellenében. Minden más esetben azonban, ha a taxa tízezer leinél kisebb, ak- kor bélyegjegyekben kell felragasztani. Az összes többi rendelkezések különben érvényben maradnak.

„Ezerszámra vannak olyan művészek
a kisiparnak, akik anyagi eszközök híján
nem boldogulnak...”

Gazeta Muncitorului (kormánypárti munkáslap) írja:

Régi terve a munkaügyi miniszternek, hogy hi- telintézetet állít fel a kisipar számára. Ha elődei is így gondolkodtak volna, nem sülyedünk a mai szin- vonalra. Az őszi ülészekon most sor kerül az erre vo- natkozó tervezet megszavazására. Ez annál értéke- sebb, mert sohasem volt a helyzet súlyosabb. Ezer- számra vannak olyan művészek a kisiparnak, akik anyagi eszközök híján nem boldogulnak. Az új hi- telintézet támogatást fog nyújtani a kezdő iparos- nak, hogy a nemzeti munka boldogulását előmozdi- tsa. Az iparosnak nemcsak születés, halál, rokkant- ság esetén van szüksége támogatásra. Figyelni kell minden napját, ismerni kell társadalmi igényeit.

SZÍNÉSZEK.

- Rémes, mennyi bajom van az új olpómmal.
- Szorít?
- Igen, a susster.

ELADÓ:

45 lóerős benzinmotor,

stabil, jó állapotban. Astra gyártmány.
eddig 12 famegmunkáló gépet hajtott.
Kevés átalakítással petróleum vagy faszén-
gáz hajtásra is alkalmazható.

Érdeklődni Reinhart Fülöp Butorgyár

Arad, Strada Horia 2 szám.

Külön hivatal létesül az adós hitelképességének ellenőrzésére.

Bucureşti-ből jelentik: A jegybank törvénytervezet készít a hitelnyilvántartásra. A törvénytervezet szerint az összes hitelezők, akár magánszemélyekről, akár bankokról van szó, kötelesek lesznek követeléseiket a létesítendő hivatalban bejelenteni. A törvénytervezet a hitel megszilárdítása érdekében készül el. Előfordulhat ugyanis, hogy az adósok, a kiknek például egymillió lei vagyonuk van, a hitelügyletek titokban való tartására számítva, különböző bankoknál olyan összeget vesznek fel, amely vagyonukat felülmulja. A követelések bejelentésével azonban tájékozódni lehet az adós hitelképességéről. Hasonló törvény van már Németországban is, ahol az kitűnően bevált.

SEGÍTSÉG! HAMHAM-VICC!

Mazsola dult arccal panaszkol a kávéházban:
— A lakásomat cianózzák és egy éjjelt szállodában töltöttem. Eppen el akartam aludni, mikor furcsa hangokra riadtam fel. Mintha valami fött volna egy fazékban. Felgyújtottam a villanyt és mit láttam?
— Na mit?
— Hogy fő az egészség.
Eloltottam a villanyt és elaludtam. Reggel arra ébredtem, hogy az ablak furcsa hangokat hallat. Igy: Á, bé, cé, dé. Törtem a fejem, hogy mi lehet ez; végre rájöttem.
— Na?
— A nap betűzött az ablakon.

Convocare

Sindica ul Profesional al Industrişilor de Fier şi Metale din Arad ţine pe ziua de 22 Octombrie 1936, orele 9 seara, în sala Căminului Industrial din Arad, str. Brătianu No 18.

adunare generală extraordinară

la care cu onoare convocăm membrii.

Întrucât membri nu se vor intruni în număr suficient pentru a decide, adunarea generală extraordinară se va ţine în ziua de 29 Octombrie 1936, la aceiaş oră, în acelaş loc şi cu ordinea de zi identică, când se vor lua hotărâri valabile fără considerare la numărul ce or prezenţi.

Arad, la 9 Octombrie 1936.

Preşedinţia.

ORDINEA DE ZI:

1. Alegerea noului comitet de conducere al sindica ului pe timp de trei ani, respective pe doi ani, conform statutelor.
2. Modificarea statutelor.
3. Propuneri.

Meghivó

Az Arad-i Vas és Fémiparosok Szindikátusa 1936 október 22-én, este 9 órai kezdettel:

rendkívüli közgyűlést

tart az Arad-i Iparos Otthon termében, amelyre a tagokat tisztelettel meghívjuk.

Amennyiben a tagok nem jelennének meg határozatképes számban, úgy a közgyűlés 1936 október hó 29-én tartatik meg ugyanazon órában, ugyanazon helyen és azonos napirenddel, amikor a megjelentek számára való tekintet nélkül fog határozni.

Arad, 1936 október 9.

Elnökség.

NAPIREND:

1. A szindikátus választmányának újraszabályozása három, illetve két évi időtartamra az alapszabályok értelmében.
2. Az alapszabályok módosítása.
3. Indítványok.

Világos szép műhely

40 négyzetméter nagy, alkalmas bádogos, cimpfestő, kárpitos, fényképész, női varroda részére, Aradon, a Bul. Reg. Ferdinand 27. számú Kneffel-udvarban

K i a d ó.

Nem külön intézmény után, hanem az Ipari Hitelintézetén keresztül akarja megoldani Nistor miniszter a kisipari hitelt

Csak az kap kölcsönt a tervezet szerint, akinek kisipari hitelkötvényei vannak. — Egyedül és kizárólag iparosok jegyezhetnek a kisipari hitelkötvényekből.

Takarékosságra akarják nevelni az iparost. pedig a leromlott hazai kisiparnak nem nevelés, hanem olcsó kölcsön kell

Amitől féltünk, bekövetkezett: az alábbi bucureşti-i jelentés szerint a Creditul Industrial (Ipari Hitelintézet) bevonásával fogja Nistor munkaügyi miniszter megoldani a kisipar problémáját, nem pedig külön intézmény alakításával, mint az egyedül helyes lett volna.

A hitel nyújtásának formája pedig, — mint ahogy a bucureşti-i lapjelentések a kisipari hitel megoldási módjáról beszámolnak, — egyenesen elképesztő.

Kötvényeket fognak kibocsátani és ezeket a kötvényeket egyedül és kizárólag kisiparosok vásárolhatják meg.

Aki most már ilyen kötvényeket vásárol, a kötvényt elzálogosítja és erre kap a kisipari hitelintézettől hitelt. Kötvényekbe kell tehát befektetnie az iparosnak a pénzét, hogy azután megfelelő kamat ellenében kölcsön formájában azt visszakaphassa.

A fenti eljárásnak a munkaügyi miniszter felfogása szerint az a célja, hogy a kisiparost sajátjátkegyűjtésére kényszerítsék. Azzal nem számol a tervezet, hogy itt egy kis tévedés van.

Ha az iparosnak tőkéje lenne, nem szorulna hitelre.

Eppen az a baj, hogy a hazai kisiparosság teljesen töké nélkül való és azért kell gondoskodni kisipari hiteltől, hogy súlyos helyzetéből ilyen módon szabaduljon. Ennek a hitelnek természetesen könnyen elérhetőnek és olcsónak kell lennie.

Nistor munkaügyi miniszter eljárása hasonló az egykori rovarirtószert használati utasításához, amely szerint, ha megfogjuk a rovarot és a szemébe csöpentünk a rovarirtó szorból, a rovar megvakul, nem tud élelem után járni, tehát éhen vész. Amikor a kereskedő a használati utasítást magyarázta, a nép egyszerű gyermeke úgy vélekedett, hogyha egyszer a rovarot megfogta, akkor meg is ölheti. A kereskedőnek nem volt kifogása a megoldásnak ilyen módja ellen, azt felelte: így is lehet.

Szeretnénk a kisipari hitel egyszerűbb módon való megoldását, nem pedig kötvények megvásárlásának és azok elzálogosításának egybekapcsolásával.

De lássuk, mit ír Nistor miniszter kisipari hitel-tervezetéről a bucureşti-i sajtó? Az ország legnagyobb közgazdasági szaklapja az „Argus” a következőket írja:

A kisipar olcsó hitellel való ellátásának problémája élenként foglalkoztatja a munkaügyi minisztérium vezető körét. A kisipar hitelkérdése immár mind aktuálisabb lesz. A kisiparos leromlott anyagi helyzete, nyersanyagszükségletének beszerzése mind

nehézebbé teszi a kisipar helyzetét és egymás után véreznek el ebben a harcban.

I. Nistor munkaügyi miniszter tanulmányozza most a kérdést. A munkaügyi miniszter az új ipartörvény tárgyalása alkalmából kijelentette a parlamentben, hogy az őszi ülésszak alkalmával törvénytervezetet fog beterjeszteni a kamarához kisipari hitelintézet létesítése ügyében.

A munkaügyi minisztériumban jelenleg azon dolgoznak, hogy minden szükséges adatot összegyűjtsenek a kisipari hitel törvénytervezetének megszerkesztéséhez. Ebből a célból több megbeszélést is tartott I. Nistor munkaügyi miniszter Mititá Constantinescuval, a Banca Naţională kormányzójával a törvénytervezet alapjának megteremtésére. A Banca Naţională egy speciális bizottságot is kinevezett ennek a kérdésnek kidolgozására, a mely bizottság együtt fog működni ebben az ügyben a munkaügyi minisztériummal.

Elvben elhatározták, hogy a szükséges hitelösszegek előteremtése az állam és a Banca Naţională között létrejött megállapodás alapján fog történni. A hiteket úgy, mint a nagyiparnál, a Creditul Industrial intézete után fogják kibocsátani. A hitelek nyújtásának formája tekintetében úgy határoztak, hogy kötvényeket bocsátanak ki, a melyek kizárólag kisiparosok által vehetők meg és a hitelek nyújtása a kötvények letétbe helyezése alapján történne. Ez a formula Nistor munkaügyi miniszter kijelentései alapján véglegesnek tekinthető. A munkaügyi miniszter indítványa, hogy a hiteleket ilyenformán biztosíték nyújtása mellett nyújtsanak, a legalkalmasabb volna, mivel ilyenmódon a kisiparosok egyúttal takarékosra is volnának kényszerítve.

Nistor munkaügyi miniszter ugyanolyan segítséget akar nyújtani a kisiparnak, mint amilyet a nagyipar kapott. Az állam és a Banca Naţională a legszélesebb körű segítséget fogják nyújtani a létesítendő hitelintézménynek. Ily módon a kisiparosok egyik régi óhaját fogják megvalósítani s így a hazai kisiparosság bizalommal tekint Nistor miniszter intézkedései elé.

A kisipar részére való olcsó hitel megteremtésével megadják a lehetőséget, hogy a kisiparos, aki eddig mindig hátrányban volt a nagyiparral szemben, amely minden piacot elhódított előle, szintén érvényesülhessen.

Nistor munkaügyi miniszter még a jelenlegi őszi törvényhozási időszak alkalmával akarja intézni ezt a problémát, mivel a tél beálltával a kisiparban mindig érezhető munkahiány.

FECH.

Kris azt mondja Kraxnak:
— Barátom, ma reggel egy férj hat olyan pofokot kapott a feleségétől, hogy csak úgy szédült utána.
— Ugyan, — feleli Krax — és ki volt az?
— Én.

Uj fémárugyár. A kisantant gazdasági együttműködésének keretében megállapodás jött létre Románia és Csehszlovákia között arra nézve, hogy a pilseni Skoda-művek vas- és fémárugyárát létesítsenek Romániában. Fiala mérnök, a Skoda-telepek vezérigazgatója, az erre vonatkozó tárgyalásokat befejezte, s a közel jövőben megkezdik a gyár építését az erre kijelölt helyen, amely Bucureşti-től mintegy 130 kilométernyire fekszik.

DER GRUND.

Worauf führen Sie denn Ihr hohes Alter zurück? — fragt der Besucher den Jubilar.
— Während der ersten sechzig Jahre war das Auto noch nicht erfunden und die letzten dreissig Jahre bin ich nicht ausgegangen.

Egy ismert aradul-nou-i iparos halála.

Tikász István aradul-nou-i mézeskalácsos mester e hó 4-én, vasárnap, 51 éves korában meghalt. Temetésén, amely kedden délután volt, nagyszámu rokonán és barátján kívül, szépszámu résztvevőkkel képviseltette magát a nagyközség iparossága is.

— A lakbérleti szerződések repülőbélyegilletéke. A pénzügyminisztérium rendkívül fontos rendelete érkezett a pénzügyigazgatóságához a bérleti szerződések repülőbélyegilletékéről. Ismeretes, hogy a lakás- és üzletbérleti szerződések három példányban kell benyújtani, ezek közül kettő marad a pénzügyigazgatóságon, míg egyet visszaadnak a félnek. A rendelet szigorúan utasítja az illetékes tisztviselőknél szolgálatot teljesítő hivatalnokokat, hogy a szerződés minden példányán külön tüntessék fel az összes példányok utáni repülőbélyeg leróását, miután azonos esetben alaptalan kihágási jegyzőkönyvet vettek fel azon az alapon, hogy a másod- és harmadpéldányokon nem tüntették fel a lerótt repülőbélyegilletéket.

„Ki tudná megállítani az ekét pusztító utjában?”

Az Argus írja:

Azt mondják, hogy 29,496,840 hektárt tesz ki az egész ország területe, ami közel 294 ezer négyzetkilométernek felel meg. A földművelésügyi miniszter statisztikája szerint ebből közel 13,200,000 hektárt szántanak évente, így az ország területének felét bevetik. Mégis ugyszólván minden évben ekét sohasem látott, szűz területet szántanak fel. Miután a síkságok tölgyerdőt kivágtak, most már dombos vidéken vág az eke, hogy a bükkerdők helyét is elfoglalja. Szűz földet! — ez a jelszó. Ki tudná megállítani az ekét pusztító utjában? Hogyan lehetne visszatartani az ekét abban a keretben, mely ma már 13 millió hektárt foglal magába? Jól meg van művelve ez a terület és elég tiszta? A 13 millió hektárból 8 millió hektár csak búzát és kukoricát ad, a többi ugyszólván egészben árpát, zabot, rozsot, babot termel. A 13 millió hektár összesen közel 1,300,000 vagon mezőgazdasági terméket nyújt, amiből átlag 1.000 kg. jut egy hektárra. Ezzel a neveléses eredménnyel a nemzetközi statisztikák végén állunk évek óta. Úgyelnünk kell tehát az ekére. Egyetlen új barázdát sem szabad vágni, míg a termelést fel nem emeljük 2000 kgr. kukoricára és 1500 kgr. búzára hektáronként. Nem a hektárokat, de a jó gazdákat kell szaporítani. Az eke tehát ne ordítson új területekért, hanem mélyen szántson és tisztítsa. Milliő hektár áll öblök, tavak, folyók mentén műveletlenül. Ezt kell termékenyvé tenni. Az eke szívesen indulna el ebben az irányban is abban az esetben, ha megindulna a lecsapolási munka a erdőinket megmentenénk.

MISSVERSTAENDNIS.

— Warum spielst du dich schon seit fünf Stunden mit den Semmeln herum?

— Hier im Kochbuch steht doch: einen Tag alte Semmeln reiden!

„A frank leértékelése miatt komoly veszteségekre nem számíthatunk”...

A Prezentul írja:

A kormány és a jegybank siettek közölni, hogy a frank leértékelésével kapcsolatban komoly veszteségre nem számíthatunk, mert a lei fedezetében és a külföldi tartozások kifizetésére gyűjtött tartalékokban nincs jelentékeny értékű aranyblokkhoz tartozó valuta. A kivitellel foglalkozó cégek annál hangosabban panaszkodnak. A francia, a holland és svájci piacokon köteleességüknek ugyszólván eleget tettek az utóbbi hónapokban. Az ellenérték kliring-számlán van javunkra írva, így a pénz értékének közel egyharmad részét veszítik el, ha az új rendelkezések figyelembe vételével eszközlik a kifizetéseket. Az állam védelmébe kell vegye őket. Meg kell törvényes uton tiltani az érvényben levő szerződések teljesítését, vagy biztosítékot kell nyújtani részükre oly irányban, hogy a jegybank a számlák ellenértékét a régi árfolyam szerint fizeti. Vannak, akik ennél a megoldásnál nem akarnak megállni és pénzzaporítást, árfolyamcsökkentést indítványoznak. Vizsgáljuk meg röviden, mit jelentene ez számunkra. Mindenek előtt szögezzük le, hogy a francia és a svájci franknak, valamint a holland forintnak nem lesz többé aranyárfolyama. A francia frank 1928. évi 65.5 milligramos aranyparitásáról most 43—49 milligramos látszólagos paritásra zuhant. A rögzítés később fog megtörténni, addig tovább tart majd az árfolyam változása. Ily körülmények között nem lehet szó a lei árfolyamának pontos leszállításáról. A frank leértékelésével azt akarták elérni, hogy a külföldi alacsony árakhoz igazodjanak. Ezzel szemben szó sem lehet a romániai árak drágulásáról. Célnk épp ellenkezőleg: áremelés és nem az árak leszállítása. Mi fog történni, ha újabb leértékelések fognak következni? Lesz-e elegendő ellenállási képességünk?

JÓ ALLAS.

Mandola találkozott egy barátjával az uccán, aki megkérdezte tőle:

— Mivel foglalkozik mostanában?

— Egy dominógyárban vagyok alkalmazva, — hangzott a válasz.

— Mit csinál az ott?

— En ütöm rá a fehér lapokra a fekete pontokat.

— És hogy lehet az, hogy ilyenkor délelőtt az uccán sétálsz?

— Nagyon egyszerű a magyarázat: ma a dupla blaszt csinálják.

A teljes számlaérték után kell fizetni a forgalmi adót

Nemrégiben ismertettük már azt a pénzügyminiszteri rendeletet, amely előírja, hogy a forgalmiadót a teljes számlaérték, illetve az eladási ár után kell számítani, ennél fogva meg kell fizetni még az adó utáni adót is. Ebben az ügyben most újabb részletes rendeletet bocsátott ki a pénzügyminiszter, amely így hangzik:

Tudomásunkra jutott, hogy sok vállalat nem tartja be az 1935. június 25-én kelt, 89796. számú körrendeletünket és ezért újból közöljük a következőket:

1. A forgalmi adótörvény 4-ik szakasza értelmében a forgalmiadót a számla értéke után kell kiszámítani, amely érték magában foglalja, a csomagolás értékét és fogyasztási taxát is.

Mint hogy vannak olyan vállalatok, amelyek akár azért, hogy ügyfeleiknél beigazolják, hogy az áru nettó ára kicsiny, csak a különböző költségek, taxák és adók miatt lett magas az áru eladási végső ára, — akár pedig azért, hogy csökkentse a forgalmi adó alapjául szolgáló értéket, — külön vezetnek be a számlába az áru nettó árát, azután a különböző

költségeket, taxákat és adókat — és a forgalmi adót csak az áru nettó ára után egyenlítik ki, nem pedig az áru eladási értéke után úgy, ahogy azt a törvény előírja, ezért a következőket rendeljük el:

A forgalmiadó alá eső vállalatoknak jogukban áll a számlán az áru nettó árát kitüntetni és ezt az árat a különböző költségek, szállítási díjak, a taxák, forgalmi adók bevezetésével növelni. A forgalmi adót azonban a számla végső összege után, tehát az összes tételek összeadásából származó eredmény után kell megfizetni, vagyis azon érték után, amelyet az áru az eladás pillanatában a számla végösszege szerint képvisel.

2. Vannak továbbá egyes vállalatok, amelyek utólagos számlázással ügyfeleiknek különböző bonifikációkat nyújtanak, mint amilyenek a rabat, a fogyasztási prémium, a kasszaskontó, stb. és ezzel az értéket leszállítják. A miniszter határozottan kijelenti, hogy a minisztérium részéről a forgalmi adó szempontjából semmiféle ilyen engedményt nem hagy jóvá és nem egyezik bele abba, hogy utólag vonjanak le bármilyen összegeket is abból az értékből, amelyet az áru az eladás pillanatában képviselt.

Rendezetlen állampolgárságuk is köthetnek tanoncszerződést

Az új ipartörvény végrehajtási utasításának tervezete a törvény sok hézagossá intézkedését magyarázza meg. A végrehajtási utasítás egyik örvedetes intézkedése az, hogy az iparigazolványok és munkakönyvek becserélésére szánt határidőt a végrehajtási utasítás megjelenésétől számítja és hat és 4 hónapi újabb határidőt engedélyez. Ennél is fontosabb intézkedése a végrehajtási utasításnak, hogy a rendezetlen állampolgárságú egyének tanoncszerződését szabályozza.

Országgrészünkben ezer és ezer olyan gyerek van, kik szüleiknek állampolgársági ügye rendezetlen. Bár ezek a gyerekek Romániában születtek, eddig mégsem mehettek ipari pályára, mert be kellett mutatni állampolgársági okmányukat. Ezt az igazságtalanságot a végrehajtási utasítás most megszünteti. Az erre vonatkozó szakasz így szól:

„Ahhoz, hogy valaki tanoncszerződést köthesen és tanoncnak szegődjön, fel kell mutatnia állampolgársági igazolványát. Ha azonban az állam-

polgársági listából az összeírás idején kimaradt, községi előjárósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy az állampolgárság feltételeinek megfelel és utólagosan kérte a listába való felvételét. Ha pedig nem kérte, meg kell indokolnia, hogy miért nem. Akár kérte utólagos felvételét, akár nem, mindenesetre rendőrhatalósággal kell igazolnia, hogy nem volt más országban állampolgársága”.

A végrehajtási utasítás tervezete csak tanoncokra vonatkozik. Nyitva marad az a kérdés: mi történik azokkal az iparosokkal, akiknek rendezve van az állampolgárságuk és önhibájukon kívül maradtak ki a listából. Bizunk abban, hogy a munkakamarák megválasztandó új vezetőségei lépéseket fognak tenni abban az irányban, hogy a végrehajtási utasításnak ez az igazságos rendelkezése az iparosokra is kiterjedjen. Tekintettel arra, hogy a végrehajtási utasítás még nem végleges és a minisztérium éppen véleményadás céljából küldte le a munkakamarához.

A nyersbőr kivétel letiltása megdrágítja a husárakat

Az aradmegyei állattenyésztők, valamint mészárosok körében élénk érdeklődést váltott ki a kereskedelemügyi minisztériumnak az a legutóbb kiadott közleménye, amely határozottan leszögezi, hogy a jövőre is megtiltják a nyersbőr kivitelét. Az erre vonatkozó első rendelet március 15-én jelent meg, ez a rendelkezés azonban néhány héttel ezelőtt hatályát veszítette és Arad-megyéből, valamint az ország többi részéből is megindult a nyersbőrkivitel Ausztriába, Csehszlovákiába és Németországba.

Ennek következtében a nyersbőr árában természetesen emelkedés állott be és a marhabőr kilogrammonkénti ára 28 leiről 30—31 leire emelkedett.

A minisztérium most megjelent közleménye leszögezi, hogy a nyers marhabőr kivitelére a jövőre is megtiltják. Ez viszont előreláthatólag a bőr árának újból való csökkenését vonja maga után. De kihatással lesz a rendelet a hus árára is. A mészárosok ugyanis arra az álláspontra helyezkednek, hogy abban az esetben, ha nekik a nyersbőrt olcsóbban kell eladni mint eddig, akkor nem találják meg számításukat és kénytelenek magukat a hus árának emelésével kárpótolni.

A minisztérium a nyersbőr kivitelének megtiltását azért határozta el, mert legutóbb, amikor a hadsereg cipőszükségletének fedezésére árlejtést irtak ki, egyetlen ajánlat sem érkezett és a gyárak előzetesen azt kérték, hogy áremelést léptessenek életbe, mert abban az esetben, ha a nyersbőr kivitele tovább tart, az árak emelkednek és ők nem tudnak a régi árakon szállítani. A kivitel megdrágításával akarta tehát a kormány a nyersbőr árának olcsóságát biztosítani.

A rendelkezés egyrészt az állattenyésztők szempontjából hátrányos, másrészt pedig a közönség szempontjából is, mert valószínűnek látszik, hogy a mészárosok a bőr árának csökkenése miatt rövidesen végrehajtják a husárak emelését.

AGGODALOM.

Kohn hosszunapkor beül egy vendéglőbe és nyugodtan enni kezd.

Már a tésztafőld tart, amikor hirtelen észbe jut valami. Odainti a pincért és aggódó arccal kérdi:

— Remélem, kóser konyhájuk van...?

Hajmosó

és hajszárító

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.

volt Dengi-ház.

Jogesetek a kisipar köréből

Alkalmazhatók-e a munkatörvényről a büntetőtörvény enyhítő körülményekre vonatkozó szakaszai.

Az arad-i törvényszék harmadik tagozata szerint (232—1935. sz. döntvény) nem, a chigineu-i tábla szerint igen.

Az arad-i munkabíró P. 220—1936. számú ítéletében egy külföldi alkalmazottat azon a címen, hogy az ország területén engedély nélkül kereskedelmet ügött, háromezer lei pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet összegét az enyhítő körülmények figyelembe vételével szabta ki a munkabíró. A munkabírói döntés ellen azonban az arad-i munkaügyi felügyelőség, valamint a kihágást elkövető egyén is fellebbezéssel éltek.

A pénzbüntetésre ítélte egyén előadta, hogy 1923. május 4-től a Diana Providenta cég vezetője volt. Ettől az időponttól kezdődőleg azonban mint gyógyszerész saját számlájára működött, anélkül, hogy munkavállalási engedélye lett volna. A munkavédelemről szóló törvény 1930-ban lépett életbe és ennek a törvénynek 24-ik szakasza 10.000-tól 20.000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtja azt a külföldi állampolgárt, aki az ország területén engedély nélkül üzemi foglalkozást. Mivel azonban a törvény csak 1930-ban lépett életbe, neki 1923. májusától a törvény életbe léptetése időpontjáig jogában állott az ország területén dolgozni. A törvény, amelyet a munkavédelem érdekében léptettek életbe, speciális törvény ugyan, de mégsem zárja ki a büntetés kiszabásánál enyhítő körülmények figyelembe vételét. A kiszabott büntetést és mértékét a büntetőtörvény 92-ik szakasza és a régi perrendtartás 60-ik szakasza értelmében a felmerült enyhítő körülmények figyelembe vételével csökkenteni lehet.

Az arad-i munkafelügyelőség, amely az ítéletet szintén megfellebbezte, ellenkező állásponton volt. Előadta, hogy a munkavédelemről szóló speciális törvény, ami azt jelenti, hogy meghatározott jogviszonyokról intézkedik és alkalmazza a szankciókat. Mint speciális törvényről a munkatörvényről nem alkalmazható a 92-ik szakasz és nem volt a minimumnál kisebb büntetés kirogható. Mivel a törvény szerint a legkisebb büntetés 10.000 lej, fel kell emelni a 3000 leiben kiszabott büntetést 10.000 leire.

Az ügyben illetékes arad-i törvényszék a munkaügyi felügyelőség álláspontját fogadta el. Az elsőfokú ítélet szerint 3000 lejes pénzbüntetés megsemmisített, 10.000 leire emelve fel a bírság összegét. A munkavédelemről szóló törvény ugyanis az arad-i törvényszék szerint is speciális törvény, amely nem alkalmazható enyhítő szakaszok.

Meg kell jegyeznünk, hogy a chigineu-i tábla, mint harmadfokú fórum egy hasonló ügyben ellenkező határozatot hozott, amit a rovatban szintén közölni fogunk.

Büntethető-e a munkaadó, aki az üzemében előfordult balesetet nem az előírás szerinti három napon belül, hanem később jelenti be a munkabiztosítónál.

Az arad-i munkabíró 1936-ban hozott elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő munkaadó üzemében az üzem egyik alkalmazottja balesetet szenvedett. A balesetet a munkaadó nem az előírt három nap lefolyása alatt, hanem egy későbbi időpontban jelentette be a biztosító pénztárnak, ami miatt kihágási jegyzőkönyvet vettek fel ellene és az iratokat a büntető eljárás lefolytatása végett a munkaügyi bírósághoz tették át.

A munkaadó azzal védekezett, hogy nem ugyan az előírt három nap lefolyása alatt, de a balesetet azért ő bejelentette, miért is felmentést kér. A munkaügyi bíróság fel is mentette a munkaadót a kihágás alól a büntető perrendtartás 326-ik szakaszának első pontja alapján. A munkaügyi bíróság álláspontja szerint ugyanis a cselekmény, amellyel a munkaadót vádolták, nem tekinthető büntetendő cselekménynek.

A munkaügyi bíróság döntésének indoklása szerint a társadalombiztosító törvény 104-ik szakaszának b) pontja előírja, hogy a munkaadó, aki az üze-

A Mercur Áruhitelosztály nélkülözhetetlen közgazdasági tényezője lett Arad-nak

Növekedett a csoport kereskedő- és iparostagjainak, valamint a fogyasztók száma.

Arad város iparos- és kereskedő társadalma ugyanúgy, mint a város fogyasztó közönsége néhány évvel ezelőtt örömmel fogadta a Mercur hitelcsoport megalakulását. Külföldön kitűnően bevált az árueladásnak ez a formája és csakhamar nálunk is népszerű lett. A Mercur vezetőségi tagjai minden évben felkeresték a nagy európai metropolisokat, hogy tanulmányozzák az ottani hasonló áruhitelcsoportok működését és tapasztalataikat itthon értékesítsék. Ezek a jörszemű és helyes érzékű emberek külföldi utjukról mindig valami egészséges ideával tértek vissza, amit azután Arad-on megvalósítottak. Így gyűltek folyton az új tagok, növekedett a csoport kereskedő és iparos tagjainak, valamint fogyasztóinak száma.

A szervezkedést ebben az évben befejezték, a gépezet tökéletesen működik és a fogyasztók min-

den rétege megtalálja a maga cégét, ahol a legjobban és legpontosabban kiszolgálják. A hitelcsoportba tömörült cégek mindenben megtalálják számításukat, mert a vállalkozás mögött álló Iparos Hitelszövetkezet készpénzben folyósítja a kihatelt összeget, így a csoport elérte azt, hogy a hét hónapra hitelbe adott árut a kereskedők szigorúan készpénzáron tudják eladni a vásárlónak. Más célja tulajdonképpen nincsen a tömörülésnek. A Mercur az a parancsoló szükségesség hívta életre, hogy a mai nehéz gazdasági viszonyok között a közönséget olcsó készpénzáron, héthavi hitellel szolgálják ki. A Mercur Áruhitelcsoport vevői a legteljesebb mértékben méltányolják is ezt az igyekezetet. Ez legfőképpen abban nyilvánul meg, hogy a csoport tagjainak száma szinte napról-napra örömdetesen növekszik.

A szociáldemokraták győztek a cluj-i munkakamarai választásokon

Az iparosoknál ellenlista hiányában az egyezményes listát deklarálták megválasztottnak.

Cluj, Turda, Mures, Someș, Nasaud és Maramureș-megyékben most zajlottak le a munkakamarai választások. A választásokat óriási érdeklődés és propaganda előzte meg. A lezajlott munkakamarai választás erőpróbája volt a demokratikus és jobboldali munkás és magánalkalmazotti szervezeteknek. Az erőpróba a demokratikus arcú győzelemmel végződött, mert a munkásszervezetek és magántisztviselői szervezetek listája abszolút többséget kapott s így megválasztottnak nyilvánították.

A munkakamarai választások részletes eredménye a következő:

A szociálista munkások listájára Cluj-on 1139, Turda-n 618, Tg.-Muresen 381, Dej-en 275, Bistrita-n 212, Sighet-en 157, összesen 2777 szavazatot, tehát a szavazatok 62 százalékát adták le. A nemzeti-parasztpárt listájára a hat vármegye területén összesen 352, a jobboldali munkásszervezetek listájára pedig 1307 szavazatot adtak le. A legtöbb szavazatot Cluj-on kapták, mert a Sorecan-i bányamunkások (bányaalkalmazottak a választásokra teljes számban vonultak fel).

A szociáldemokrata alapon álló magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak listájára Cluj-on 557, Tg.-Muresen 175, Dej-en 67, Sighet-en 64, Bistrita-n 66, összesen 915 szavazatot adtak le. A turda-i szekciónak az eredménye még nincsen meg, azonban ez a lista is megválasztottnak tekinthető. Ezzel szemben a jobboldali magánalkalmazottak listájára az egész hat vármegye területén csak 82 szavazatot adtak le.

A választás meglehetősen izgalmas légkörben folyt le, különösen Cluj-on. A régi ipartestületnél és a vármegyeházánál levő szavazó körzetnél összecsúszások voltak, az ipartestületnél pedig heves verekedés is keletkezett, több választót bántalmaztak, a verekedés hírére azonban Bucoveanu Petru, az ideiglenes bizottság elnöke a helyszínén termett s intézkedéseivel helyreállította a rendet. A munkakamarai választásokon tehát a munkás és magánalkalmazotti csoportokban győztek a szociálisták, az iparos szekción pedig a román-magyar iparosok megegyezései listája került ki győztesen, minthogy ellenlista nem volt.

mében történt balesetet nem jelenti be, 500-tól 2000 lejig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A törvényben nincs előírva, hogy milyen időn belül kell a bejelentést eszközölni, tehát a megfelelő idő érten-dő a bejelentés és megtételevel kapcsolatban.

A törvény szövegének ezzel a hiányával szemben a vonatkozó törvény végrehajtási utasításának 44-ik szakasza pontosan előírja, hogy a balesetek bejelentésének határideje 3 nap. A munkaügyi bíróság tehát azt tette vizsgálata tárgyává, hogy a végrehajtási utasítás fenti rendelkezése milyen összefüggésben van a törvény szövegével.

Általános jogszabályt képez, — állapította meg a munkabíró, — hogy törvényes rendelkezés nél-

SKOT VICC.
— Mennyiben kerül magunknál egy kétdecis üveg,
— kérdesi a skót a drogériában.
— Uresen tíz penny, — feleli a segéd, de ha te-szünk bele valamit, nem számítunk érte semmit.
— Rendben van, tegyenek bele egy dugót.

„Meg kell szüntetni a kijáráásokat, nyomást és protekciót, amely mindig felüti a fejét az ellenőrzések idején”...

A Lupta írja:
Ismét az idegenek ellenőrzéséről beszélnek. Nem új dolog, hogy rövid idő alatt szükség van ellenőrzésre. Minden intézkedés dacára számuk emelkedett. Mi az oka ennek? Amint tudjuk, sok munkás, tisztviselő, mérnök, technikus van az országban, akik elhelyezkedést hónapokon, sőt éveken át is hiába keresnek. Eljön az ideje annak, hogy végleges és praktikus módon intézzék el az ügyet s szabadítsanak fel minden munkahelyet román állampolgárok részére. Megfelelő erkölcsi légkört kell teremteni az ellenőrzés munkájának elvégzésére. Meg kell szüntetni a kijáráásokat, nyomást és protekciót, mely mindig felüti a fejét az ellenőrzések idején. Részrehajlás, közbenjárás nélkül, kizárólag törvényes alapon kell minden esetben határozni.

DER GEBURTSTAGSKUCHEN.
— Ich danke dir vielmals für den Geburtstagskuchen — sagt frau Strauss zu ihrem Gatten, — aber ich verstehe nicht, warum die Glühlampe darauf ist?
— Nun, die Glühlampe hat vierzig Kerzen!

Nem szükséges végrehajtási felhívást kikézbessíteni a váltóadósoknak.

Az új váltótörvény előírja, hogy a végrehajtás fogatosítása előtt 24 órával végrehajtási felhívás (somatiune de executare) kézbesítendő ki az összes váltóadósoknak, akiknél végrehajtást akarnak fogatosítani. A cluj-i törvényszék második tagozata mint recurs-fórum egy konkrét eset kapcsán kimondta a járásbírói döntésével ellentétben, hogy az új váltótörvénynek — dacára, hogy egységesített jellege van — ezen kikötése Ardeal területén nem kötelező, mivel a végrehajtási eljárásra vonatkozó szabályok Ardeal területén est nem kívánják meg.

kül semmiféle büntetés nem szabható ki, mert csak olyan tény büntethető, amelyet a törvény büntetendőnek minősít. Jelen esetben a törvény csak büntetés kiszabását írja elő, anélkül, hogy az elkövetőt cselekményt, amelyet büntetés alá helyez, közelebből meghatározná. Arra való tekintettel pedig, hogy a büntetendő cselekménynek az a lényeges eleme, amely szerint a büntetés kiszabható, csak a végrehajtási utasításban és nem a törvény szövegében szerepel, jelen esetben jogilag büntetendő cselekmény nem forog fenn, miért is büntetendő cselekmény hiányában a munkaadót nem lehet megbüntetni.

Közi: KELE SANDOR dr.

Speciális számlabélyegek helyett okmánybélyegek is ragaszthatók az ezer leien aluli számlákra

A pénzügyi közegek kifogásolták, hogy egy iparos ezer leien aluli számláit a megfelelő címletű speciális számlabélyeg helyett kisebb címletű okmánybélyegekkel látta el. Tudvalevő ugyanis, hogy a legkisebb számlabélyeg 2 lei. A kisebb összegű számláknál tehát az a helyzet állott elő, hogy sokszor nem a számla összegének két ezrelékét, hanem két százalékát kellett leróni, ennél fogva éppen tízszer annyit, mint amennyit a törvény előír.

A fenti probléma megoldása végett 1933-ban az Ardeal-i és Banat-i Kereskedelmi Testületek Szövetségének intervenciójára a miniszter a következő rendeletet adta ki:

Domnule Administrator!

Primiţi în vedere Reuniunii Comerţianilor, din Timişoara, drept rezultat al petiţiunei, adresată Ministerului că la facturile, până la valoarea de 1.000 lei, pot întrebuiţina timbre mobile obicnuite.

Más szóval: a miniszter kifejezetten megengedte, hogy az 1.000 leien aluli számlákra speciális számlabélyegek helyett okmánybélyegek ragaszthatók, minthogy a legkisebb számlabélyeg 2 leies, míg okmánybélyegből 20 banis bélyegek is vannak forgalomban.

Egy másik miniszteri rendelet, amely ugyan- csak 1933-ban kelt, azt az intézkedést tartalmazza, hogy az ezer leien aluli számláknál éppen úgy számlamásolatokat kell készíteni, mint a többi számláknál. Az okmánybélyeget az eredeti számlára kell ragasztani, a tömbre pedig fel kell jegyezni, hogy az eredeti számlára mennyi okmánybélyeget ragasztott fel a számla kibocsátója.

SKÓCIA ACH!

Egy magyar ur Skóciában egy kispénzióban nyaralt. Egyszer, ahogy délből haza érkezett, csodálkozva konstataálta, hogy az egész penzióban ég a villany.

— Miért ég a villany? — kérdezte a tulajdonostól.

— Oh kérem, — mondja a tulajdonos, — önt is megkérem, hogy a szobájában hagyja állandóan égve a villanyt.

— De hát miért?

— Tetszik tudni, a közeli vízművektől ingyen kapjuk az áramot, viszont minek rongáljuk a kapcsolót?

Ha az alkalmazott két vállalatnál dolgozik, mindkét helyen kell fizetni utána a munkásbiztosítási illetéket.

Több felebbezést adtak be azok ellen a jegyzőkönyvek ellen, melyeket a cluj-i munkásbiztosító pénztár kontrollorjai vettek fel azon a címen, hogy a vállalatok nem rótták le a biztosítási illetékeket olyan munkásaik után, akik más vállalatoknál is dolgoztak és ott szabályszerű könyvecskével rendelkeztek.

Az érdekelt vállalatok felebbezésükben arra hivatkoztak, hogy ugyanazon munkás két helyen bejelentve nem lehet, illetve két könyvecskével nem rendelkezhetik és így az egyik vállalat a két alkalmazott cég közül feltétlenül mulasztásba esik, minthogy a biztosítási bélyeg beragasztására nincsen alkalm.

A cluj-i munkásbiztosító pénztár mellett működő döntőbírósg letárgyalta az egyik ilyen felebbezést és azt elutasította, kimondva, hogy a differenciális biztosítási illetékeket a vállalat leróni tartozik, oly formán, hogy a munkás oly osztályba essék, mely egyesített fizetésének megfelel.

IDEALIS SZALLODA.

Egy svájci német szállodás nagyszerűen ért szallodája reklámozásához.

Egy turista érkezik a szállodába:

— Azt mesélték nekem, hogy ön nál pompás visszhangot lehet hallani...

— De még milyet! — lelkesedik a szállodás.

Olyat, hogy nem is szükséges, hogy reggel felkeltsem a vendégeket.

— Hogyan?

— Este csak ki kell kitápnia az ablakán, mikor lefekszik és másnap reggel a visszhang felkelti.

Hogyan védekezzünk az ipari megbetegedések ellen

Irta: KLEIN IMRE dr.

Az ember egészségére befolyással van a foglalkozása. Míg a szellemi munkát végző egyénnek inkább csak az idegrendszerét viseli meg a munka, addig a testi munkát végző iparos egészségét a test egyéb szerveinek (izmok, sziv, tüdő) megbetegedése is fenyegeti. Azokat a betegségeket, amelyeket az ipari foglalkozás idéz elő, professzionális megbetegedéseknek nevezzük. Míg az iparosok lakásán végzett munka ártalmasságát csak az iparosok felvilágosítása útján lehet csökkenteni, addig a gyárakban és más nagyobb ipari telepeken csak szigorú ellenőrzés és az egészségügyi szabályok pontos betartása által védhetjük meg határozottan a munkások egészségét.

Kicsiny és szűk műhelyben a levegő hamar megromlik, különösen, ha több munkás dolgozik benne. Akár mert elégtelen a szellőztetés, akár mert az ipari munka tetemes porkepződéssel (kárpiros) vagy más gázok keletkezésével jár (sósav gőz). A romlott levegő az állandóan benne dolgozóknál vérszegénységet idézhet elő, mely viszont tüdőbajra hajlamosít. Tágas helyiségekkel és kiadós szellőztetéssel megelőzhetjük e megbetegedéseket. A por állandó belelegzése, ha az a mélyebb légutakba is eljut, állandó tüdőhurutot tarthat fenn. Az időült megbetegedés folytán csökkent ellenálló-képességű tüdőszövet kedvező talaj a különféle kórokozók letelepedésére és fejlődésére. Sőt az éles porszemek által a légutak nyálkahártyáján ejtett sérülések megnyitják a kapukat a legkülönbözőbb fertőzések számára. Főként a szénpor, vaspor és a kőpor. A szénpor szemcséi lekerekítettek, nem élesek s így nem is nagyon ártalmasak. A szénmunkások között a tüdőbaj aránylag kevés is. A vasport főként a közsőrösök, vas- és fémestergályosok, lakatosok, kovácsok lehelik be. Éles szemcséi igen ártalmasak. Gyakori is közöttük a tüdőbaj. A kőpor főként olyan munkásoknál okoz megbetegedést, akik mint kőfaragók, kőművesek a kővek megmunkálásával foglalkoznak. Továbbá fazekasoknál, porcellán és üvezipari munkásoknál, akiket a szükséges nyersanyagok (agyag, földpát, kvarz üveg) összezúzásánál foglalkoztatnak. Minél élesebbek és ke-

ményebbek a porszemcsék, annál veszélyesebbek. A mészkőpor aránylag a legkevésbé ártalmas; legártalmasabb a kvarz-por, ezen munkások között a tüdőbaj igen elterjedt. A dohánylevelek válogatása, felvágása és csomagolása sok porkepződéssel jár. Malommunkásoknál a liszt pora okozhat állandó tüdőhurutot. Állati eredetű porokat lehelnek be a szücsök, kefekötők, szövőipari munkások és kalaposok.

A mérges gázok közül a chlormész gyártásánál keletkező chlorgázok; az anilin festékek előállításánál keletkező anilinalgázok; a különféle kén-tartalmú ércék pörkölésénél keletkező kénsav-gázok; a gyufagyártásnál, a timáripárban kénhidrogén; a bor és sörerjesztő pincékben, továbbá a tisztátalan talajba ácsott kutakban és szennyvíz elvezető csatornáknál keletkező széndyoxid is károsan hat a munkások szervezetére. Mindezek gáz alakjában jutnak a belélt levegővel a tüdőbe és okoznak mérgezéseket. Azonban a bőr apró sérülésein át is bejuthatnak a szervezetbe a fertőző anyagok (pl. a timároknál gyakori a lépfene). Bejárhatnak továbbá a mérgező anyagok a szájon át is, tisztátalan kézzel evett ételekkel például kenyerrel is a gyomorba. Az ólom gyártásánál kén-gázok, sztréksztók, az akkumulátor gyártók, betűöntők és főleg betűszedők vannak leginkább kitéve az ilyen veszélyes mérgező hatásoknak. A rézöntőket a rézmérgezés, tüdőkárosítókat a higánymérgezés, a kohómunkásokat és az arzénos festékekkel foglalkozókat (festők, mázólok, festők és szövőgyári munkások, játékok és művirág készítő) az arzénmérgezés veszélye fenyegeti.

Az ilyen megbetegedések és mérgezések elleni védekezésben a legelső teendő, a keletkező por és mérges gáz elvezetése vagy lecsapolása és ártalmatlanná tétele. Továbbá a rendszeres és alapos szellőztetés, ruhaváltás a munka után és a déli ebéd-szünetben, jó táplálkozás, a kéz és száj gyakori mosása, főként étkezések előtt, a munkások gyakori felváltása a veszélyeztetett munkahelyeken, a munka és pihenés váltakozása, az egyéni és az általános egészségügyi szabályok követelményeinek szigorú betartása és állandó orvosi ellenőrzése.

Utlevélek illetéke és kiadása

Hivatalos közlés szerint a következő bizonyítványok szükségesek utlevél váltáshoz:

1. Román állampolgársági igazolvány.
2. Az illetékes ügyészség büntetlenségi bizonyítványa.
3. A pénzügyigazgatóság által láttamozott adóbizonyítvány.
4. A város közigazgatási kerületének erkölcsi bizonyítványa.
5. A rendőrkormányzat bizonyítványa.
6. Hadkiegészítő parancsnokság bizonyítványa 19-51 éves férfiak számára.
7. Lakásigazolvány és a népesedési hivatal bizonyítványa.
8. Férj beleegyező nyilatkozata asszonyok és szülői beleegyező nyilatkozat kiskorúak számára.
9. Annak bizonyítása, hogy az utas elegendő anyagi eszközökkel rendelkezik utiköltségre és a külföldön való tartózkodásra.
10. Két 8x8 nagyságú fénykép.

Az utlevélnek következő illetékei vannak: Egy évre szóló utlevél után 1000 lei utlevél-bélyeg, 500 lei turisztikai bélyeg és 2 lei repülőbélyeg; hat hónapra érvényes utlevél után 750 lei utlevél-bélyeg, 500 lei turisztikai bélyeg és 2 lei repülőbélyeg; a három hónapra szóló utlevél után 500 lei utlevél-bélyeg 500 lei turisztikai bélyeg és 2 lei repülőbélyeg.

Az utlevelet csak a kérvényező személyesen veheti át. Rendkívüli esetben soronkívül intézik el a kérvényeket, melyek elintézésére tilos közbenjárókat igénybe venni.

KINDERMUND

— Papa! Papa!

— Störe mich nicht. Wie oft soll ich dir sagen, dass du nur sprechen sollst, wenn du gefragt wirst.

— Papa, dann frag' mich doch, ob unser kleiner Karli ins Wasser gefallen ist!

BURKOLT SERTÉS.

Macerának azt mondja valaki:

— Miért küldte el az új könyvelőjét?

— Tudja, akármilyen gorombaságot mondtam neki, sohase felelt vissza.

— Na és?

— Na és, honnan tudjam én, hogy miket gondolt magában?

„A kereskedelmi miniszter kötelessége, hogy a románok számarányát minden vonalon megállapítsa.”

Az Universul írja:

Az iparügyi miniszter jelentése szerint az országban lévő iparüzemek vezető személyzete így oszlik meg nemzetiségi szempontból: 60 százalék idegen, 30 százalék kisebbségi és 10 százalék román. Ennek a hírnék nem örülhetünk. A kimutatás a románok harcát igazolja, hogy román is élhessen s egy darabocská kényeret keressen Romániában. Nem román az iparüzemek vezető személyzetének kilencven százaléka s 60 százalék csak néhány év óta utlevéllel tartózkodik az országban. Többet keresnek, mint együttvéve az összes ipari munkások. A kereskedelmi miniszternek kötelessége, hogy a románok számarányát minden vonalon megállapítsa. Legalább az alsóbb személyzeti osztályokban legyenek a románok túlsúlyban. Meg kell könnyíteni a román elem elhelyezkedését az iparban. A románok uralkodják minden vonalon.

FELESLEGES AGGODALOM.

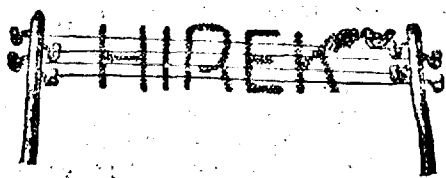
Mai ujházások beszélgetnek. Azt mondja a férfi:

— Fiam, én egy nagy hibámat elfelejtettem megmondani neked.

— Mi az a nagy hiba?

— Sokszor rájövök és minden ok nélkül féltékenyek.

— Annyi baj legyen, — szól az asszonyka, — megnyugtatlak, nálam nem fogsz ok nélkül féltékenykedni.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési ár egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei. Éves köteteknél árendbármény.
Redactia si administratia — Szerkesztőség és kiadótiszt — Redaktion und Administration:
Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon.

Csak magánházak nyerhetnek adómentességet

Eljárt a törvény több kedvezménye

Ismeretes, hogy a házádomentességet az 1934. évi május hóban megalkotott egyszakaszos új adótörvény lényegesen megszorította és annak elnyerhetését nehezen teljesíthető feltételekhez kötötte. Ennek a törvénynek két rendelkezése az idő múlása folytán már hatályát veszítette. Nevezetesen ezek a rendelkezések az 1934. évi adótörvény megalkotása előtt megkezdett épületekre és épület tulajdonosokra vonatkoznak. Ezek az addigi adótörvényekben engedélyezett hosszú tartamu adómentességet még elnyerhették, az új törvényben megszorított feltételek teljesítése esetében és főleg akkor, ha az építkezést az 1934. év folyamán befejezték és az újonnan emelt épületek 1934. év végéig lakhatókká váltak. A házak beépített terület nem lehetett több, mint 80 négyzetméter.

Most már csak azok kérhetnek házádomentességet, akik oly új lakóépületeket építenek, amelyek

legalább 3 lakosztályt, konyhát, éjszakai, fürdőszobát, pincét, padlást és fűtőberendezést foglalnak magukban.

A fűtőberendezés egészségügyi, világítási célokat szolgáló berendezések is elhelyezhetők.

Ezeknek a feltételeknek a fenforgása esetében az adómentességet a ház lakhatóvá váltától számított 3 évi időtartamra lehet kérni.

— A pénzügyminisztérium fontos rendelkezése érkezett az arad-i pénzügyigazgatósághoz. A rendelet szerint a minisztérium az adókövető bizottságok által megállapított kereskedelmi- és épületadó után kétszázalékos többlet kivetését engedélyezte. Ezzel a rendelettel egyidejűleg érkezett az az utasítás is, hogy mindazon adófizetők, akik az egész évi adót kifizetik, öt, illetve kétszázalékos fizetési kedvezményben részesülnek. A területi adóhivatalok vezetői kéri az adófizető közönséget, hogy a kétszázalékos többletet fizessék ki az elmúlt félére is.

Munkakönyv, mesterkönyv és iparigazolvány

kicséréléséhez szükséges kérvények a Munkakamara által jóváhagyott szöveggel kaphatók: Tipografia G. IENCI nyomdában, Bulev. Carol No. 63. Banca Națională-val szemben.

— Fogyasztási adót vet ki a pénzügyminiszter vegyipari cikkekre is. Hir szerint, a pénzügyminiszter az állam bevételeinek fokozása céljából fogyasztási adó alá akar vonni több vegyipari cikket olyképpen, hogy a fogyasztási adót a gyárak, illetőleg a kereskedők viseljék. Az eddigi tervek szerint, a következő vegyitermékeket fogják fogyasztási adó alá vonni: szintetikus olajok és esszenciák, dextrin, aceon, magasabb fokú alkoholok, különböző savak, sók és acetumok.

BUNJEL.

A férj késő éjjel megy haza.

— Hol voltál? — kérdi a felesége.

— Szívecském — feleli a férj — egy körúti ritettklubban voltam, rouge et noir-t játszottunk.

— Tényleg, — mondja erre az asszony — az arodon még meg is látszik a orosz.

Convocare

Căminul Industriilor din Arad va ține la 11 Octombrie 1936, orele 11 a. m. în sala Casei Culturale a Industriilor din Str. Consistorului No. 15,

adunare generală extraordinară

la care cu onoare invităm membrii.

În caz că membrii se vor intruni în numărul fixat de statute, adunarea generală extraordinară se va ține în ziua de 18 Octombrie 1936, la aceeași oră, în același loc și cu ordinea de zi identică, când se vor lua hotărâri valabile fără considerarea la numărul celor prezenți.

Arad, la 1 Octombrie 1936.

Președinția.

Ordinea de zi:

1. Decizie asupra destinației excedentului din gestiunea anului 1935.
2. Propuneri.

Meghívó

Az Arad-i Iparos Otthon 1936. évi október hó 11-én, d. é. 11 órakor

rendkívüli közgyűlést

tart az Iparos Kulturház nagytermében, amelyre a tagokat tisztelettel meghívjuk.

Amennyiben a tagok nem jelennek meg határozatképes számban, a rendkívüli közgyűlés 1936. évi október hó 18-án tartatik meg ugyanazon órában, ugyanazon helyen és azonos napirenddel, amikor a megjelentek számára való tekintet nélkül fognak határozni.

Arad, 1936. október hó 1.

Elnökség.

Napirend:

- Határozathozatal az 1935. évi tiszta bevétel felhasználásáról.
- Indítványok.

EIN-GRUND.

— Ich muss unbedingt auf Urlaub, — erklärte die hübsche Kinokassierin, — ich sehe nicht gut aus.

— Unsinn! — meinte der Chef.

— Doch, doch, die Maenner fangen an, das Geld nachzuschählen, das ich ihnen herausgebe.

— Pénzügyigazgatósági hírek. Az arad-i pénzügyigazgatóság illetékes ügyosztálya felhívja az érdekelteket, hogy a forgalmi- és személyzeti adót idejkorán fizessék be, mert ellenkező esetben bírságnak teszik ki magukat. — Az illetékegyosztály felhívja az érdekelteket, hogy lakás- és üzletbérleti szerződéseiket a megkötéstől számított harminc napon belül feltétlenül nyújtsák be illetékezés végett, mert a harmincnapos határidőn túl háromszoros bírságot fizetnek. A monopolvégérgazgatóságtól ideérkezett rendelet értelmében szigorú ellenőrzést gyakorolnak a pénzügyi közegek mindazon italmérőkkel szemben, akik nem az előírt mennyiségben tartják a monopolszeszt és pálinkát raktáron. Az ellenőrző szervek kihágás esetén nyomban felveszik a jegyzőkönyvet, amelyet a bírság megállapítása végett felterjesztének a felsőbb fórumokhoz. — A pénzügyminisztérium rendelkezése értelmében az ellenőrzések gyorsítása végett repülő pénzügyi gárdát állítottak be szolgálatra. A repülő pénzügyőrök Arad-on és a megye községeiben motoros rékpáron rajtaütésszerű razziákat rendeznek, hogy így győzdheessenek meg, vajjon a pénzügyminisztérium különböző rendelkezéseit betartják-e az érdekeltek?

Eladó házak Bujac-on

a 489. számú ház

(volt tulajdonosa Ghura Anton Gheorghe.)

Str. Surorilor 3. számú ház

(volt Costin vendéglő épülete.)

Ajánlatok az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetére Strada I. Brătianu 18 alatt nyújtandók be.

„Készüljünk fel a további drágulásra”

A Dreptatea írja:

Az elsőrendű közszükségleti cikkek ára hátról-hátra emelkedik, a közterhek pedig rendkívüli emelkedést mutatnak ugyanakkor. A liberális kormány a közterheket a következő mértékben fokozta: 170 millió lei mezőgazdasági adó, mely a parasztságot érinti első sorban. 100 millió lei kereskedelmi és ipari adó. 90 millió lei házádomentesség. 55 millió lei professzionális adó. Összesen 415 millió lei adótöbblet. Ehhez hozzá kell még adni a következőket: 350 millió lei a 6—8—10 százalékos újépület adó, 40 millió lei az évi 10—20 ezer lei jövedelem megadóztatásából, így tehát 1935—36. pénzügyi évben 805 millió többletről van szó. A legsúlyosabb volt a teherszaporulat a közszükségleti cikkek fogyasztási adójának emelésénél. Cukor: 400 millió lei új taksa. Cifra de afaceri: 1100 millió lei többlet. Liszt: 280 millió lei új taksa. Költőingentálás: 400 millió lei új illeték. Petróleum: 145 millió lei új taksa. Tea, rizs, kávé, növényolaj: 244 millió új taksa. Cement: 90 millió lei új taksa. Szikviz: 50 millió, villanylámpa 13 millió új taksa. A behozatallal foglalkozó cégek kénytelenek 38 százalékos felárat számítani az idegen valutáért. A külföldről behozott áruk így 50 százalékkal drágultak. 1935—36. költségvetési évben összesen 11 milliárd lei többletről van szó a most újabb fogyasztási adók bevezetéséről tanácskoznak. Készüljünk fel tehát a további drágulásra.

Az arad-i pénzügyigazgatóság felhívja. Az arad-i pénzügyigazgatóságra újabb fontos pénzügyminiszteri rendelet érkezett, amely utasításokat tartalmaz az adóhátralékok behajtására nézve. Miután a második felév zárlati munkálatai készülnek, a pénzügyigazgatóság a hátralékokon kívül a hatmadik évnegyedre esedékes adókat is behajtja. Felhívja a pénzügyigazgatóság a hátralékos adófizetőket, hogy saját érdekében feltétlenül fizessék ki az adójukat, mert ebben az esetben elkerülnek az adóvégrehajtással járó kellemetlenségeket és a különböző költségek megfizetését. Mindenestre az adózó közönség számára kellemetlen meglepetést jelent a pénzügyminisztériumnak az a rendelet, amellyel az épület- és kereskedelmi-adó után kétszázalékos többlet megfizetését rendeli el. A helyzet tehát az, hogy az adóhátralékok behajtása a legszigorúbban folyik, ezt nemcsak az ugyszólván naponta ideérkező pénzügyminiszteri rendeletek teszik a pénzügyi közegek kötelességévé, hanem a pénzügyminisztériumtól kiküldött vezérfelügyelők is szorgalmazzák.

INDOKOLT GYÜLÖLET.

Döcög azt mondja Pöcögnek:

— Már éppen ideje volt, hogy a kártyaklubokat kivégezzék. Engem is a kártyaklub tett szerencsétlenné.

— Te is vesztettél?

— Az még nem bántana, de ott ismerkedtem meg a feleségemmel.

— Adó a borotva-pengékre. A borbély-ipar régi kívánsága: az önborotváló készüléknek használt pengék megadóztatása Magyarországon megvalósul. Az új magyar kozmetikai rendelet a köznívzet kivétel az adóköteles kozmetikai cikkek közül, minthogy azt közszükségleti cikkek lehet tekinteni, de 2 filléres — 6 leles — adóval sújtja a borotva-pengéket.

SCHLAU.

— Sie gehen Freitag fischen? Ich denke, Sie haben den Freitag für einen Unglückstag?

— Ja, aber heute ist mir eingefallen, es kann ebenso ein Unglückstag für die Fische sein.

— A gépkocsivezetők iparigazolványát nem cserélik ki. Az arad-i rendőrség közlekedési ügyosztálya közli, hogy egy most ideérkezett minisztériumi rendelet értelmében a gépkocsivezetők igazolványait nem kell bécserélni a munkakamaráknál. Ezekre az igazolványokra tehát nem vonatkozik az ipartörvénynek a munkakönyvek bécserélésére vonatkozó utasítása.

— A házak bérjövödelmének bevallása. București-ből jelentik: A pénzügyminisztérium újabb határidőt adott a háztulajdonosoknak, hogy bejelentésük bérliük jövödelmét. Azokat, akik ezeket a vallomásokat nem nyújtják be, megbüntetik.

Patenta fixa alá eső konfekcionálók nem fizetnek forgalmi adót.

A pénzügyminisztérium 156.108. számú rendelete, amely most érkezett a pénzügyi igazgatóságokhoz, megismétli az 1935. április 1-i forgalmi adótörvény azon intézkedését, amelynek értelmében olyan kereskedők, akik konfekcionálás céljából másnak a lakásába, vagy műhelyébe adnak árut, amennyiben 150.000 leinél kevesebb adóalap után vannak adóztatva, — tehát patenta fixa alá esnek, — nem kötelesek forgalmi adót fizetni.

FELHABORÍTÓ BIZALMATLANSÁG.

Kohn csupa száz leiesekkel fizet a bankban. A pénztáros minden egyes pénzdarabot lelkiismeretesen megpenget.

— *Hallatlan, micsoda bizalmatlanság, direkt máregbe hozza az embert, — jegyzi meg Kohn.*

— *De kérem, — feleli a pénztáros, — lehet köztük hamis is.*

Kohn most már dühösen mondja:

— *Eppen azért.*

A mellékdíjak összege levonandó az adóköteles házbérből.

A bucuresti-i ítélőtábla egy konkrét eset kapcsán kimondotta, hogy a központi fűtés, világítás, vízdi, köztisztasági illeték olyan költségek, melyek nem a háztulajdonosok, hanem a bérlő terhére esnek. Olyan lakbérszerződéseknél, ahol ezeket a terheket a háztulajdonos viseli, ezek a költségek a lakbérszerződés összegéből levonandók és az így kisebitett összeg után állapítandó meg az ingatlan adója. Az egyenes adótörvény 13. szakasza értelmében ugyanis a nettó, adóköteles házbérlővédelem megállapítása a lakbérleti szerződések alapján eszközölendő. (R. Bucuresti-i tábla V. szekciója Decis 100 din 28. III. 1936. év)

ELÉNK VITA A GAZDASÁGI HELYZETRŐL.

Két iparos szótlanul megy egymás mellett az utcán. Egyszerre felsóhajt az egyik:

— *Haj haj.*

Mire a másik:

— *Hm, hm.*

Megint az egyik:

— *Haj, haj.*

— *Te, — mondja erre dühösen a másik, — itt hagylak, ha még tovább is az üzletről beszélsz!*

Revízió alá veszik az árlejtési törvényt

Nagyobb hatáskört biztosítanak az árlejtési bizottságoknak az ajánlatok elbírálásánál és hatékonyabb intézkedéseket léptetnek életbe a bizottságok felelőssége tekintetében.

A közszállítási törvény komoly alkalmazása körül évek óta bajok vannak. Nagyon sok esetben és állandóan hangzanak el panaszok az érdekelt cégek részéről, hogy a nyilvános árlejtéseket egyes közintézmények és hivatalok nem csinálják komolyan, nem tartják be a törvényes rendelkezéseket, hanem vagy szimpátiák és egyéb szempontok alapján ítélik oda a kiírt szállítást, vagy pedig az ajánlatok ismeretében utólag igyekeznek tovább leszorítani a kért árat, ami természetesen a minőség és gyakran a kikötött mennyiség rovására megy, amint a cotroceni tömegszerencsétlenség esetében is beigazolódt.

A pénzügyminisztérium éppen ennek az apropónak a kapcsán tanulmányozás alá vette a közszállítási és árlejtési törvény átszövegezését, miután a jelenlegi rendelkezések szerint nem eléggé világosak és kibúvókra adnak alkalmat, sőt részint hiányosak is.

Különösen két fontos kérdésben akar a központi árlejtési hivatal rendet teremteni. Az egyik kérdés az, hogy mit kell érteni legelőnyösebb ajánlat alatt? Ez a nagyon is tág értelmezésre alkalmas meghatározás egyik főforrása az elégtelenségeknek. A különböző árlejtési bizottságok ugyanis, tapasztalat szerint, ebben a tekintetben formailag nagyon korrekt, de valójában teljesen hibás elv alapján ítélik oda a közszállítást. Elegendő, hogy valaki a legolcsóbb ajánlatot nyújtja be és a bizottságok nem törődnek azzal, hogy mennyiben komoly ez az ajánlat és az azt benyújtó személy vagy cég, milyen a műszaki teljesítőképessége, pénzügyi felkészültsége és megbízhatósága, milyen az áru minősége, vagy egyáltalán alkalmas-e a vállalt munkák elvégzésére. Az új törvényszöveg mindezeket a szempontokat az árlejtési bizottságok mérlegelésére fogja bízni. Miután ez is nagyon kényes dolog, a minisztérium arra törekszik, hogy mégis kellő biztosítékot állapítson meg arra vonatkozólag, hogy meddig terjed az árlejtési bizottságok szabad mérlegelési joga, nehogy visszaélések legyenek belőle.

A másik fontos kérdés, amelynek szabályozását a központi árlejtési hivatal tervezi, a közszállításon és árlejtéseken résztvevők által teljesítendő minimális feltételek megállapítása. A jelenlegi törvény előírja ugyan, hogy különösen közmunkáknál, de közszállításon is, csakis a megfelelő kereskedelmi, vagy iparágban kiképzett személyek, illetve cégek adhat-

nak be ajánlatot, de ezt a feltételt nem tartották be szigorúan. Főleg finanszírozási szempontból, mert sok az ajánlattevő kisiparos, vagy kiskereskedő, a kinek nincs elegendő tőkéje a kiírt áruk leszállításához, vagy a munkák elvégzéséhez. Illetékes körökben az a gondolat merült fel, hogy ilyen esetekben bűnvádi felelősség mellett engedjék csak meg idegen ajánlattevők részvételét az árlejtéseken, mások viszont a felkészültség igazolásának megszorítását javasolják.

Végül a közmunkákkal és közszállításokkal kapcsolatos hivatalos szervek felelősségének pontosabb és hatékonyabb megállapítását célozza az árlejtési feltételek készülő módosítása, amely világosan meg fogja állapítani, hogy mely esetekben felelős az árlejtési bizottság és milyen mértékben és mely esetekben az átvételi közeg.

Új eljárás a rozsdá ellen.

A német ipar új rozsdáellenes eljárással lepte meg a műszaki világot. A fémttechnikában mindig gondot okozott, miként lehetne a rozsdásodó fémeket rozsdá ellen megvédeni? A magdeburgi cinkkohó évi negyvenezer tonnás teljesítőképessége révén most a németek ugylátszik, megoldották ezt a problémát. A cinknek ugyanis mellékterméke a kadmium nevű fém, amely voltaképpen ritkán előforduló elem, 48 rendszámmal és 112.41 atomsúllyal. Fehér, erősen fénylő fém és olyan puha, hogy késsel vágható és könnyen hajlítható. Német technikusok most rájöttek arra, hogyha ezzel a fémrel más fémeket bevonnak, akkor a rozsdásodó fém ellenáll a nedvességnek, tengervíznek, ködnek és kémiai behatásoknak. Az eljárás az, hogy a rozsdásodó fémeket vékony kadmiumréteggel vonják be, azután szintelen lakkal befestik, hogy a kadmiumréteg a levegőn vagy a vízben fel ne hólyagozzék. A szakörök nagy reménységgel fogadták az új eljárást.

ERFOLG?

— *Sind Sie mit dem Erfolg Ihrer Heiratsannonce zufrieden?*

— *Ich weiss nicht — die Hochzeit ist erst morgen.*

Bakaruhában

Elbeszélés.

Írta: HUNYADY SANDOR.

Folytatás.

Most a lány felgyújtotta a villanyt. Letette a kendőjét. Ott álltam a nyitott ajtó küszöbén, be akartam utána menni.

Felémfordult:

— Maradjon kint a gangon, Sándor, amíg el nem mennek, vagy le nem fekszenek az urék. Valaki kijöhet a konyhába. Minek lássák meg? Talán nem is néznék jó szemmel.

Hát persze, hogy nem néznének jó szemmel, gondoltam és kimentem a szűk gangra. Sötét volt már. Lámpák csillogtak köröskörül a nagy bérház folyosóra nyíló ajtaiban és ablakaiban. Valahol egy lány énekel. Alakok mozogtak a világos konyhákban. Egy másik haka, bizonyosan ugyanolyan járatban, mint én, az első emeleten ácsorgott, nekitámaszkodva a gang vaskorlátjának.

Nyár volt. Meleg este. Nem jó szag van ilyenkor a városi házak udvaraiban, állapítottam meg, amikor leültem kint a gangon a személtárára, egy hideg vasaló és egy faszenes stancili mellé.

A lány tett-vett, odabent. Előkészítette a tárnérokot, az eszécágot, kenyeret szelt. Tiszta szalvétát tett a kenyereskosárba. Meghámozott öt pár szafaladét. Hagymát vágott karikára. A konyhakredencből kivette a délről maradt cséresnyésrést. Kiszólt a nyitott ajtón át a gangra:

— Nem akar egy kis rétest. Sándor?

Akartam volna. De Vilma már nem hozhatta ki, mert a lakás felől nyíló ajtó küszöbén megjelent a ház kisasszonya. Volt idő, amikor nekem ez a kis Piri tetszett. Főleg a bőre és a haja. Most nem szerettem az arcát. Tul kemény volt. Rosszul

esett, hogy visza sem köszön a lány kedves „jóestét”-jére. Ellenségesen néztem a sötét gangról, ahogy unott arccal odamegy a konyhaasztalhoz és a két ujjával kicsip a rétesből egy cséresnyésrést.

A vérem forrt, hogy úgy beszél, felülről lefelé, mintha rabszolgája lenne az én Vilmám.

— Hamar adja be a vacsorát, Vilma. Moziba megyünk. Aztán ha elmentünk, szedjen le, vessen ágat és maga is lefekhet, ma már nem kell semmi, csak engem nem felejtessen el holnap hét órakor felköltöni és takarítsa ki a teniszcipőmet.

Amikor a kisasszony visszalibeggett a lakásba, Vilma kinézett a gangra:

— Szép lány ez, mi? Pirinek hívják.

Most türelmetlenül csengettek odabent. Vilma fogta a szafaladést, meg a hagymás tálat, bevitte. A konyha üres lett. Tudtam, hol jár a lány, miféle tájon. Ismertem a szobákat, az ebédőt. A butorokat. Az ebédlőasztalt, a diványt, az órát és a képeket a falon.

A lány járt-kelt a konyha és a lakás közt. Vízért csengettek, sóért. Csorgott a csap. Végre megvacsoráztak odabent. Vilma kijött, kirázta az abroszból a morzsát a gangon. Aztán láttam még egyszer Pirit. Most már kabát volt rajta, kalap. Kiadta a reggelihez való kávét és cukrot. Megint nem köszönt, elment.

Csattant az előszobaajtó. És én láttam lefelé haladni a kivilágított első lépcső fordulóm az ismerős familiát.

Most beszóltott a lány:

— Menjen oda be hozzám, amíg rendbehozom a konyhát.

Ez a „hozzám” parányi kamra volt. Ablaktalan kis kamra. Inkább benyíló. A konyhán keresztül lélekzett. Alig fért el benne egy kis vaság, meg egy szék, amire pléh mosdólávort volt téve. A falba két szeg volt verve, azon lógtak a lány

tarka szoknyái, olcsó bluzai. És volt az ágy fejjénél egy zöldre festett, kis faláda, amilyent a parasztleányok visznek magukkal, ha berukkolnak a katonasághoz. Erre a ládára egy kapcsos kis katolikus imakönyv volt téve. Teli volt az imakönyv csipkészerű szentképpel. Buzavirágkék Madonnákkal, viaszszín Krisztusokkal, cseppem homlokukra a bíbor vér, a töviskoszoru alól.

Az ágyra ültem le. Hallgattam, néztem, ahogy a lány serteptérel a konyhában. Kint émelet, rossz, nyári szag volt az udvaron. Az ablaktalan, kis kamrában pedig mintha a falusi föld könnyű illatát éreztem volna. Parasztszoba illatát, ahol föld a pádimentum. Talán nem is képzelődtem: a lány ruhái hozták ide magukkal ezt a messzi partföml.

Türelmetlenkedni kezdtem:

— Győjön már.

— Mingyárt, — felelte a lány — csak megmosom a kezemet, mert hagymával babráltam. — És odament a vízvezetékhez. Mosni kezdte gondosan a kezét egy nagydarab, komisz mosószappannal.

Aztán mégis csak bejött a kis kamrába.

— Álljon fel onnan. Had vetem meg az ágat.

Felálltam, átkaroltam a derekát, magamhoz vontam... Hát nekem azelőtt is, meg azután is, sokat volt dolgom asszonyokkal. De soha életemben olyan tisztaságot és drámai erőt nem éreztem még ölelésben. Semmi volt az én erőm ahhoz, ahogy izmbs karját a nyakamba fonta az a lány. A két kezébe fogta a fejem, az arcomba nézett. Halkan mondta:

— A szeminek köszönheti, hogy itt van. Az tetszett meg nekem, amikor megszólított...

II.

Hát bizony ebből a kalandból rendes viszony lett. Három vasárnap, meg a közbeeső ünnepnapon is találkoztunk. Egymásután négyszer. És én

Pénzügyminiszteri utasítás a homok, kő és egyéb ásvány- anyagok forgalmi adója ügyében

A pénzügyminiszterium a pénzügyigazgatóságokhoz körrendeletet küldött a forgalmi adótörvény egyes rendelkezésének értelmezése ügyében.

Az 1935. április elseje óta életben lévő forgalmi adótörvény a kő, homok és hasonló ásványi anyagokat az E. listában vette fel, tehát forgalmi adómentesnek deklarálta a vámtarifa alábbi tétel azamái alatt felsorolt ásványokat:

869. Községes kavics és homok.

872. Bármilyen külön meg nem nevezett községes kő, a gránit kivül, nyers állapotban, megmunkálatlanul.

A pénzügyminiszter értelmezése szerint a kövezéshez használt gránitkövek a vámtarifa rendelkezései szerint nem sorolhatók a községes kövek közé, hanem a vámtarifa 886, 887. és 888. tételei alatt a gránit kifejezetten fel van sorolva. Ennek fogva a kövezetül használt gránitkő után az előírt forgalmiadót meg kell fizetni.

A D. listában vannak felsorolva és egy százalékos forgalmi adó alá esnek a vámtarifa tételei alatt felsorolt következő termékek:

870. Kvarc, silex (cremene) és iszap, — az üveg és szamógyarak által importált: a) természetes állapotban, nyersen, — b) őrölve, finom poralakban.

871. Ázalg föld (infuzoria föld, vagy ugynevezett Kieselguhr) Tripolis és mindenféle szűrőföld.

873. Községes kövek, amennyiben tizenöt centiméternél vastagabbak és nagyjából vannak kifaragva: a) az út és gyalogjárók burkolására, — b) építkezés és más egyéb célokra, amelyek nem kívánhatnak meg finomabb faragást.

875. Ugyanazok építkezési vagy egyéb célokra, lapokban vagy lemezekben 15—4 centiméterig terjedő vastagságban: a) nyersen, — b) fűrészelve.

Mindezek a termékek tehát az új miniszteri rendelet szerint a D. lista alá tartoznak és 1 százalékos forgalmi adó alá esnek.

A C. listába sorozandók és a 3 százalékos forgalmi adóval terhelendők a vámtarifa tételei alatt felsorolt termékek.

874. Községes kövek építkezési vagy egyéb célokra: a) teljesen megmunkálva, készen az épít-

letbe való behelyezésére, — b) finoman megmunkálva, profirozva és díszítve.

875. Községes kövek építkezési vagy egyéb célokra, lapokban vagy lemezekben, 15—4 cm. terjedő vastagságban: c) megmunkálva, formázva, gravírozva stb.

Községes kő a fentebb említett célokra és minőségben: a) nyersen, — b) fűrészelve, — c) megmunkálva, formázva, gravírozva stb.

877. Könyomdakő: a) nyersen, — b) csiszolva, befejezve, azonban rajzok nélkül, — c) véve, rajzzal vagy írással.

878. Malom- és hengerkövek, egyszerűek, vasalva, abrondolva is.

879. Mindennemű és formátu köszőrűkövek, valamint üvegvasó és csiszolókövek.

880. Palakő, természetes állapotban, táblákban, nem csiszolva, nem keresztelve: a) fedőpala, — b) más célokra használt pala.

883. Csillám (Mária üveg) nyers darabokban, egyenlőtlen vastagságban.

884. Csillám, négyzetű vagy egyéb szabályos alakú lemezekben, más anyagokkal való kapcsolat nélkül és minden megmunkálás nélkül, valamint csillám poralakban is.

Mindazok a többi kövek, homok- és iszaptermékek, amelyek nincsenek a fenti listákba felvéve, a forgalmi adótörvény 2-ik artikulusa szerint hat százalékos forgalmi adó alá esnek.

ERTESITES.

Miután ez évben is mostanig csaknem kizárólag a különböző tisztségeimmel kapcsolatos sokféle és rendkívül nagyszámú ügyek intézésével voltam elfoglalva, melyeket intézmények és egyesek nemzeti és társadalmi különbség nélkül juttattak el hozzám s amelyek közül az előtéríteteket mind elintéztam, ennek fogva összes tisztségeimmel kapcsolatosan szabadságot véve, 1936. október 1-től 1936. december 31-ig kizárólag szücsüzemem munkálataival foglalkozom.

Braşov, 1936. szeptember 30.

Tisztelettel:

SZABÓ BÉNI szücsmester,
országgyűlési képviselő.

A fentiekből tehát világosan a következő tűnik ki:

Kavicsok, községes homok, amelyeket általában építkezésnél vagy uccák kövezésénél használnak fel, mentesek a forgalmiadó alól, minthogy az E) listában vannak felsorolva.

A kvarc, silex és az üveggyártáshoz használt homok és email a vámtarifa 870. számában vannak felsorolva, valamint az iszap, a Kieselguhr, Tripolis (szűrőföld), amelyek a vámtarifa 871. tételei alatt szerepelnek, a D. listába tartoznak és 1 százalékos forgalmi adó alá esnek. Az üveggyártásnál felhasznált iszap szintén egy százalékos forgalmi adó alá esik.

A községes nyers kő bármilyen formája, a mely nyers állapotban van, nincs megmunkálva, a vámtarifa 872. tételei alatt esik, az E. lista alá tartozik és forgalmi adómentes.

A törvény szövege, — ezt mondja a pénzügyminiszteri rendelet, — ebben a tekintetben egészen világos.

Ha községes kőről van szó, mely nincs megmunkálva és nincs felsorolva a vámtarifa tételei alatt, forgalmi adómentesnek tekintendő. De ennek a községes kőnek olyannak kell lenni, a mely semmiféle kikészítési eljárás nem ment keresztül, nem volt meőrölve, faragva, szortírozva stb., tehát olyan állapotban van, ahogyan a bányából nyersen kikerült. Minden más esetben a kő már forgalmi adóköteles.

A községes kő, ha nagyobb kiterjedése van tizenöt centiméternél, nagyjából faragva, morzsolva van, továbbá az olyan községes kő, melynek kiterjedése 15—4 centiméter, (vámtarifa tételei 875, a, b.) egy százalékos forgalmi adó alá esik. Végül a községes kő lapokban, lemezekben, négy centiméternél vékonyabb állapotban, még akkor is, ha nyers, 3 százalékos forgalmi adó alá tartozik.

MEGBANTOTT ARTATLANSAG.

Pütyög és Löttyög kártyázás közben összeesznek és Pütyög rördíti Löttyögöt:

— Te aljas fráter, te hamiskártyás.

— De Pütyög, — ordít vissza Löttyög, — hogy beszélés te velem?

— Hogy? Saját szememmel láttam, hogy egy ást a zsebedbe dugtál.

Erre Löttyög vagy nyolc darab kártyát hue ki a zsebéből, megmutatja azokat a kibiceknek és indigálódva kérdesi:

— Mondják meg, uraim, őszintén, van ezek között ást?

mind a négyeser fölvettem a katonaruhát. Játssottam a parasztlégyent. Azaz nem is játszottam. Természetesen viselkedtem, jókedvem volt. Mindössze arra kellett vigyáznom, hogy ne beszéljek olyan dolgokról, amik a lányban gyanút kelthetnének. Egyébként a diskurzusaink jóval érdekesebbek voltak a normális beszélgetéseknél. És est nem az én btlelességem tette, hanem a lány értelmi gazdagsága, tökéletes őszintesége és zaines nyelvének ropant kifejező ereje.

Az ötödik vasárnap délután nem mentem el rendes találkozóhelyünkre, a Főér sarkára, a Hintz-patika elé. Már nem tudom, hogy miért, de nem volt, vagy elaludtam? Elég az hozzá, hogy nem mentem el. Civilben maradtam aznap. És este hét óra felé csak úgy véletlenségből jártam a patika táján.

Még mindig ott állt a lány a Hintz-ház kapu-mélyedésébe húzódva. Kendő volt a fején, mozdulatlanul állott, várt. Könnyű volt kitálatni, látaszott rajta, hogy órák óta ácsorog ott. Komoly volt az arca, fájdalmas. Állt, állt, nézett ki a kapu alól az esőbe. Mert esett az eső, sötétedett is már. Így hát nem ismert meg civilben, gumiköpnövesen. Különben nem is nézett rám. Más valakit várt ő; egy fiatal katonát, kék mantliban, bakancsot, úbersvunggal a derekán.

Amikor elmentem a kapu előtt, megdobbant a szívem. Aztán félttem megmutatni magam előtte, urruhában. Meg nem is voltam egyedül. Egy újság-író kártyáram kapaszkodott a karomba. A háborúról beszélünk, összebujva egyetlen esernyőnk alatt. Tovasieltünk az esőben.

Aztán, amikor már messzi jártunk, a harmadik uccában, összeszorult a torkom. Eszembe jutott Kipling benszülött-indus lánya, aki negyven évig várta a keresztuton a hűtlen angol katonát. Visszarohantam a patika elé. A lány már nem állt a kapu alatt. Szegény, nem régen mehetett el. Per-

szé félnyolc, hazament megteríteni az asztalt, fel-tálatni a vacsorát.

Átkoztam magam. Fájt a szívem. Szerettem azt a lányt.

Aztán a következő vasárnap rendbejött minden. Találkoztunk. Azt hazudtam, hogy kaszárnya-áristomot kaptam. Sétáltunk, csónakáztunk a sétatéri tavon, kiflit osztogattunk a hattyuknak. És megint együtt töltöttük az éjszakát, a kis kamrában, összelelkezve a szűk vaságyon, a földszagu sötétségbe. A lány a mellemre bujt, úgy sugta:

— Vajjon meddig leszünk így? Egoer csak szürkébe öltöztetik. Meglátom magát is, virágos csákóba, kifelé marsolni az állomáshoz... Hanem én a visba fojtom magamat akkor...

Közeljártam hozzá, hogy eláruljam magam. Csak föl kellett volna kattantani a villanyt. Elébetartani a kezem. „Nézd, milyen puha a kezem. Nyilják ki a szemed. Hát lehet ilyen keze parasztlégyenynek?”

De nem volt bátorságom beszélni. Féltem elszomorítani a lányt. Mert azt éreztem, hogy nem venné egyszerű tréfának, ami történt. Pedig tudtam, hogy az igazságnak ki kell derülni. Nem volt lelkelem hozzá, hogy tovább csaljam ezt a tiszta, kedves teremést, aki tökéletesen nekem adta magát. Aki nem félt semmitől a világon, sem ségyentől, sem szerencsétlenségtől. Aki szinte kö-zömbösen mondta: „Ha gyerelem találna lenni, soha többet nem mehetnék haza, becsukná az ajtót előttem anyám”.

Nem tudom, miféle szerencsétlen ötlet sugallta, hogy az igazat nem nekem kell megmondani. Hogy jobb, ha egyszer csak meglát a lány, a valódi bő-rőmben. Fogalmazza meg ő maga, hogy mi történt? Így nem volna semmi nagy jelenet. Aztán később majd csak megmagyarázom, elsimítanám valahogy a dolgot.

Octoba ötlet volt. Most már végtelenül sajná-

lom is, hogy elfogadtam az öreg Bodrogi vacsora-meghívását. Nem is tudom, hogyan tehettem. Talán nem is én, hanem az ördög tette, aki néha felülkerekedik az emberben. A kávéházban fogott meg az öregur:

— Gyöjjön fel hozzánk vacsorázni kedden este, öcsém. Itthon lesz a fiam is. Három nap szabadságot kapott katonáinktól.

Nagy gondal öltöztem föl a vacsorához. Volt egy szép világos drapp nyárkiruhám, azt vettem föl. Megnéztem magam a tükörben — gavallér voltam.

Az előszobába jöttem csöngettem. A háziasszony nyitott ajtót.

— No, csakhogy itt van, teljes félórát késett.

Megittunk gyorsan egy kupica rózsapálinkát, asztán az asztalhoz ültünk. Engem Piri mellé ültettek. Valami távoli sejtelve uszott a levegőben, hogy talán hozám is adnák feleségül. Persze, ha megemberelném magam és letenném az ügyvédi viasszát, vagy tanári oklevelet szerznék.

A háziasszony kiszólt az ebédlőajtón:

— Tálalhat, Vilma.

Körülöttem mindenki fecsegett. A pajtásom a tűzészeti kiképzésről beszélt. Az asszony a piac drágulásáról, a mérnök az uszoki frontról, Piri a karomra tette a kezét:

— Mi van magával? Miért ilyen ideges?

Ebben a pillanatban lépett be az ebédlőbe a lány. Karján egy nagy tál töltött tojás. Már egészen az asztalhoz ért, amikor észrevett és megismert. Az arca először fehér lett, mint a papíros, aztán lángvörössé változott. Persze nem szólt, sőt nyugodtnak látszott. De én éreztem, hogy milyen fájdalom lehetett a kis rezzenés mögött, amint megreszketett a könyöke, ahogy a tálat tartotta.

Nem tudtam nézni, hogy jár körbe a tojásos tállal. Lesütöttem a szemem. Csönd volt. Amikor az oldalomhoz ért és felém kínálta az ételt, halkán közömbös-

Az adófizető igazoltassa a nála megjelenő adóellenőroket

A braşov-i pénzügyigazgatóság közleményben hívja fel az adófizetők figyelmét, hogy saját érdekében az ellenőrzésre náluk jelentkező pénzügyi ellenőroktől kérjenek különleges megbízást igazoló irást, amelyet a pénzügyigazgatóság esetenként állít ki számukra. A pénzügyigazgatóság arra is felszólítja az adófizeteket, hogy minden felvilágosítást tagadjanak meg és értesítsék a pénzügyigazgatóságot, ha az adóellenőrok nem igazolják hivatalos megbízólevéllel magukat.

FREMDEFÜHRUNG.

— Sagen Sie mal, wo sind wir jetzt eigentlich, im Kunsthistorischen Museum oder in der Schwarzenberg-Galerie?

— Im Kunsthistorischen Museum!

— Wieso wissen Sie das so genau?

— Nun, es ist jetzt 15 Uhr 30 und in der Schwarzenberg-Galerie sind wir laut Programm erst um 18 Uhr.

A CFR új hivatalos valutaárfolyama.

Oktober elsejei kezdettel a vasut vezérigazgatósága a következő valutaárakat állapítja meg:

Francia frank 6.70 svájci frank 33.20, arany frank 32.60, belga frank 3.50, belgas 17.50, aranydollar 167.60, papír dollár 104, német márka 42.50, hollandi forint 69, cseh korona 4.20, norvég korona 25.80, svéd korona 26.30, dán korona 22.70, olasz lira 8.90, török lira 81.10, fontsterling 512, leva 1.30, zloty 19.50, dinár 3.10, drachma 1.20, pengő 29.70, schilling 24.80.

A fenti kurzusokhoz a német márkánál, levánál, dinárnál, drachmánál és pengőnél nem számítanak szupra kvótát, az olasz liránál 10 százalékos, az osztrák schillingnél 20 százalékos, a többi valutánál pedig 30 százalékos szupra kvótát számítanak.

A vasut ezeket a szupra kvótákat felszámítja és inkasszálja a transport taxáknál, a valutában kifejezett jegyáraknál, az összes nemzetközi transportoknál, podgyász, gyorsúti és teherforgalomnál, a melyeket a CFR feladó állomásokon kell fizetni, valamint az utánvétellel érkezett küldeményeknél.

Abban az esetben, ha a külföldi transport taxák leiben vannak feltüntetve, vagy az egységes tarifát vették alapul, akkor 38 százalékos szupra kvótát számítanak.

— Jóestét, Vilma.

— Jóestét, — felelte tompán és valahova a semmibe nézett. De én megint csak éreztem rajta, hogy egész paraszti energiájára szüksége van, hogy össze ne essék tálastól, ott az asztal mellett.

A kisasszony vihogni kezdett:

— Maguk ismerik egymást? — és a nők zseniális ösztönével tette hozzá. — Talán valami bakabólról?

Mindenki nevetett ennek az összefüggésnek a bolondságán. A lány kövült arccal, gépiesen járt tovább, körbe a tállal. Aztán ahogy a dolgát elvégezte, kiment. A keze teli volt edénnyel, a könyökével nyomta le a kilincset. És kívülről gondosan, csöndesen behuzta maga után az ajtót.

Ettünk, ettünk. Szóltak hozzám, nem feleltem. Nem is értettem, mit mondtak? Egész lelkem kint volt a konyhában, ahol erfurti zöld por van a négy sarokba szórva, ahonnan az a kis kamra nyílik, a szűk vasággal, a falba vert szögeken a tarka karton szoknyákkal. Össze is szidták, hogy olyan szórakozott vagyok. Zavartam makogtam valamit, hogy megfájdult a fogam, ráharaptam. A házigazda azt tanácsolta, hogy tegyek rá rumot. Bodroginé csengetett az asztal fölött lógó kis körtén a következő ételért. Csöngetett egyszer, kétszer, háromszor. Nem jött be senki. Végre bosszus arccal fölállott és kiment ő maga a konyhába.

Most hosszú, kínos percek teltek el. A szívem a torkomban dobogott és nem volt hozzá bátorságom, hogy kimenjek, megnézzem, mi történik odakint? Mi történhetett? Fojtott szóváltás zaja hallatszott. Aztán megint csönd lett. Majd kinyílt az ajtó és a közből megjelent a ház asszonya, saját uri kezében a pecsenyétállal. Haragtól pirosan ült vissza a helyére.

— Ez a lány megbolondult, — mondta — egy percig sem akar tovább maradni. Visszaadta a bérét, letette a pénzt az asztalra. Azt mondta, hogy inkább leugrik az emeletről, de nem jön be többet a szobába. Maga cámlált ezzel a lánnyal valamit, Sándor?

Szövetkezet alakult Târgumureş-en iparos és intellektuális fiatalok önállósodásának elősegítése céljából

A Targu-Mures-i magyar ifjúság komoly megmozdulással szervezkedett meg, hogy a kisebbségeknek gazdasági támogatást nyújthasson. A nemes-célú mozgalom a Bolyai Farkas „IKE” (Ifju Keresztény Egyesület) református ifjúsági testületből indult ki s a komoly elhatározású ifjak csakhamar megtalálták a kapcsolatokat a katolikus és unitárius egyház ifjúsági testületeivel is. Így vált lehetségessé egy hitelszövetkezet létesítése. Az ifjúsági hitelszövetkezet, mely kebelébe hívja a város összes magyar polgárát, a belépést azzal tette könnyűvé, hogy a heti tagsági díjat 10—20 leiben állapította meg. Néhány hónapi munka után sikerült az ifjaknak annyi alapító tagot összehozni, hogy a hitelszö-

vetkezet most a törvényes formák között megalakult s magát „Concordia” Hitelszövetkezet néven jegyeztette be a járásbírósnál.

A Concordia Hitelszövetkezet élén a következő igazgatóság áll: Csiky László dr., Mikó László, Pongrácz Tamás, Kalkovics Gyula, Csegedy Márton, Kies S. Ernő, ifj. Zsákó Kálmán. A hitelszövetkezet ügyésze pedig Nagy Lajos dr., aki az ifjúsági gazdasági szervezkedés eszméjének felvetője volt.

Az ifjúsági hitelszövetkezet alapfelfogata az, hogy azoknak a fiatal iparosoknak és intellektuális pályán elhelyezkedni akaró ifjaknak nyújtson segítséget, akiknek különben nem volna meg a kezdéshez szükséges szerszámok, irodai felszerelések beszerzéséhez szükséges pénzük.

Ötven százalékkal haladta meg a cementfogyasztási adóból begyűlt összeg a hivatalos előirányzatot.

A múlt év április 1-én életbe léptetett törvény szerint minden kg. cement után 0.30 lei fogyasztási adó fizetendő. A cementfogyasztási adó bevételeként a múlt költségvetési évben 90 millió leit irányoztak elő és a jelenlegi költségvetési évre is változatlanul hagyták ezt az előirányzatot annak ellenére, hogy a cementfogyasztási adóból elért bevétel a múlt költségvetési évben 25,560.587 lejellel volt több. A pénzügyminisztérium adatai szerint ez évben is lehet számítani a cementfogyasztási adó növekedésére annál is inkább, mivel már az 1936—1937. költségvetési év első negyedében 3.4 millió lejellel volt több a bevétel ebből az adóból, mint a múlt év hasonló negyedében és 12.3 millió lejellel volt több, mint a negyedévi előirányzat. A folyó költségvetési év első negyedében a cementfogyasztási adóból a bevétel 84,772.362 lei volt a múlt költségvetési év 81,361.704 leies bevételeivel szemben. A legtöbb cementfogyasztási adót a Turda-i Cementgyár fizette, amely a folyó költségvetési év első negyedében 8,531.962 lei fogyasztási adót szolgáltatott be.

Mindenki rámnézett.

— En? Nem csináltam én semmit, — tagadtam gyáván és riadtan.

Most aztán nem nevetett senki. A szerencsétlenség felhője feküdt meg az ebédlőt. Hallgatva ettünk. Mindenki érezte, hogy itt valami súlyos dolog történt. Egyszerre csak Piri, mint aki nem bír tovább uralkodni izalmán és kíváncsiságán, felugrott és azzal az ürüggyel, hogy a mustárért megy, kiszaladt a konyhába. Egy perc múlva már jött vissza:

— Ez az örült lány már össze is szedte a vacskáját. Itt van a konyhakulcs. Visszaadta! — és az abroszra tette a kis nikkelkulcsot, amelyet olyan jól ismertem.

— Elment? — kérdeztem halkán.

— Éppen most! — felelte élesen Piri és rosszindulatú kíváncsisággal nézett az arcomba.

Hirtelen elszakadt bennem a türelem, modor és barátság minden szála, amely ezekhez az emberekhez fűzött. Az asztalra dobtam a szalvétám, felugrottam. Bocsnatot sem kértem, úgy rohan tam ki a lépcsőházba, hajadonfővel, mint az örült. Körülszaladtam a folyosón le a lépcsőn. Hármassal ugrottam a fokokat. A kapualatt utólértam a lányt. Kendő volt rajta, jobbkezében a nehéz faláda, a válla is ferde volt tőle, ahogy cipelte. A sietéstől lihegve állottam eléje. Ő is megállt. Panasza nélkül, szeliden melegen nézett rám, mint amikor bucsuzik valaki:

— Vilma szívem... — kezdtem dadogni és a szabad balkeze után nyúltam.

Visszahuzta a kezét:

— Engedjem engem a fiatalur! — mondta csöndesen, de olyan leirhatatlan energiával, hogy félre kellett előle lépnem. Egy kicsit még megnézett, aztán félre fordította a fejét, úgy ment ki a sötét uccára, zöld ládájával a kezében. Sohasem láthattam többet.

— Kisiparosok adóvallomása. A pénzügyminisztérium a pénzügyigazgatósághoz rendelve küldött, amelynek értelmében a kiskereskedők és kisiparosok, ha évközben nyitnak üzletet, illetve kezdik meg működésüket, tíz napon belül adóvallomást tartoznak benyújtani. Azok ellen, akik kötelezettségüknek nem tesznek eleget, felveszik a kihágási jegyzőkönyvet.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag körben elhal, a segély nem folyósítható.

Grupa I. Csoportban: v. I. Ladislau Vörös Lászlóné 860.

Grupa II. Csoportban változatlanul 941 sorszámgig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare a Inmormantare a Industriasilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt in restanta cu cotizațiile lor, să achite restanțele interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag körben elhal, a segély nem folyósítható.

In grupa A. csoportban 937 sen. Ioan Id. Lanert János. 939. soj. Iul Andrei Kiss Andrásné.

In Grupa B. csoportban 929. Ioan Gavrilescu János.

Köszönetnyilvánítás.

Hálásan megköszönöm az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjának, hogy szeretett anyósom elhalálzásakor 12.000 leit, azaz Tizenkétezer lei összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel nagy bánatomban az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainknak és ismerőseimnek figyelmébe ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1936. szeptember 30.

SCHMIDT MIKLÓS.

Köszönetnyilvánítás.

Hálásan megköszönöm az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjának, hogy szeretett férjem elhalálzásakor 10.000 lei összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel bánatomban, az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainknak és ismerőseimnek ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1936. október 7.

őzv. GAVRILESCU JANOSNÉ.